

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSİ İLE OKULA KARŞI TUTUMUNDA BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENİNİN ROLÜNÜN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet DURBİN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Adem SOLAKUMUR

BOLU, TEMMUZ – 2024

KABUL VE ONAY SAYFASI

Mehmet DURBİN tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Okula Karşı Tutumunda Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolünün İncelenmesi” adlı tez çalışması jürimiz tarafından **Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda** Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir. 23/07/2024

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Doç. Dr. Adem SOLAKUMUR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Üye

Doç. Dr. Zeki TAŞ

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

.....

Üye

Doç. Dr. Yılmaz ÜNLÜ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. İbrahim KÜRTÜL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada:

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin Turnitin adlı programında enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %30'u geçmemektedir.

Bu çalışma için Sosyal Bilimler Araştırmalar Etik Kurulundan **(protokol no: 2023/150)** sayısı ile etik izin alınmıştır.

MEHMET DURBİN

ÖZET

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ
İLE OKULA KARŞI TUTUMUNDA BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİNİN
ROLÜNÜN İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MEHMET DURBİN
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. ADEM SOLAKUMUR
BOLU, TEMMUZ 2024
XV + 91 SAYFA**

Çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okula ve beden eğitimi spor dersine karşı tutumlarında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rolünü tespit etmek ve demografik özelliklere göre ilişkileri belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Kocaeli ili Körfez ilçesinde belirlenen 6 ortaokulun 7. sınıflarından 449 öğrenci, 8. sınıflarından 471 olmak üzere toplam 920 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada Adıgüzel, (2012) tarafından geliştirilen “Okula İlişkin Tutum Ölçeği”, Pehlivan (1997) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” ve Demirhan, Coşkun ve Altay (1996) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı ve betimleyici istatistikler yapılmıştır. Bu amaçla t testi, ANOVA, Pearson Correlations ve Regresyon analizleri uygulanmıştır. Sonuç olarak, okula ilişkin tutumlarda kızlar, 7. sınıflar, babası sporcu olan öğrenciler, spor araç gereçleri iyi diyen öğrenciler ve ders başarısı çok iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarda erkekler, 7. sınıflar, lisanslı sporcular, annesi sporcu olmayanlar, babası sporcu olanlar ve spor araç gereçleri iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerde annesi sporcu olmayanlar, babası sporcu olan öğrenciler, spor araç gereçleri iyi diyen öğrenciler ve ders başarısı çok iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca, beden eğitimi öğretmen nitelikleri beden eğitimi dersine karşı tutumu ve okula ilişkin tutumu pozitif yönlü etkilemektedir. Yine beden eğitimi dersine karşı tutum okula karşı tutumu pozitif yönlü etkilemektedir. Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin okula karşı sağlıklı tutum içerisinde olmaları için ilgili eğitim paydaşlarının beden eğitimi öğretmen nitelikleri ve beden eğitimi dersini daha etkin kılacak uygulamalar, destek programlar vb. çalışmaları dikkate almaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum, Okula İlişkin Tutum, Beden Eğitimi Öğretmeni, Öğretmen Nitelikleri ve Rolü

ABSTRACT

**INVESTIGATION OF THE ROLE OF PHYSICAL EDUCATION
TEACHER IN SECONDARY SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TO
PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS LESSON AND SCHOOL
MASTER'S THESIS
MEHMET DURBİN
BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES
DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION TEACHING
THESIS ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR DR. ADEM SOLAKUMUR
BOLU, JULY 2024
XV + 91 PAGES**

The aim of the study is to determine the role of physical education and sports teachers in secondary school students' attitudes towards school and physical education and sports lessons and to determine the relationships according to demographic characteristics. The sample of the research consists of a total of 920 students, 449 students from the 7th grade and 471 from the 8th grade of 6 secondary schools determined in the Körfez district of Kocaeli province. In the research, "School Attitude Scale" developed by Adıgüzel (2012), "Physical Education Lesson Attitude Scale" developed by Pehlivan (1997) and "Physical Education Teacher Qualifications Scale" developed by Demirhan, Coşkun and Altay (1996) were used. Descriptive and descriptive statistics were performed to analyze the data. For this purpose, t test, ANOVA, Pearson Correlations and Regression analyzes were applied. As a result, a significant difference was found in attitudes towards school in favor of girls, 7th graders, students whose fathers are athletes, students who say sports equipment is good, and students who say their academic success is very good. A significant difference was found in attitudes towards physical education and sports lessons in favor of boys, 7th graders, licensed athletes, those whose mothers were not athletes, those whose fathers were athletes, and students who said their sports equipment was good. A significant difference was found in the opinions regarding teacher qualifications in favor of students whose mothers were not athletes, students whose fathers were athletes, students who said their sports equipment was good, and students who said their course success was very good. In addition, physical education teacher qualifications positively affect the attitude towards physical education lessons and the attitude towards school. Again, the attitude towards physical education class positively affects the attitude towards school. Based on these results, in order for students to have a healthy attitude towards school, relevant education stakeholders should consider physical education teacher qualifications and practices, support programs, etc. that will make physical education lessons more effective. It is recommended that studies be taken into consideration.

Keywords: Attitude Towards Physical Education and Sports Lessons, Attitude Towards School, Physical Education Teacher, Teacher Qualifications and Role

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
TABLO LİSTESİ	xi
FOTOĞRAF LİSTESİ	xiii
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	xiv
TEŞEKKÜR	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Problem Cümlesi	6
1.3. Alt Problemler	6
1.4. Araştırmanın Amacı	7
1.5. Araştırmanın Önemi	7
1.6. Varsayımlar	8
1.7. Sınırlılıklar.....	9
1.8. Tanımlar	9
1.8.1. Tutum	9
1.8.2. Beden Eğitimi ve Spor	10
1.8.3. Spor	11
1.8.4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	11
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	12
2.1. Eğitim Kavramı	12
2.1.1. Eğitimin Önemi ve Amacı.....	13
2.2. Beden Eğitimi Kavramı	13
2.3. Beden Eğitiminin Önemi	14
2.4. Beden Eğitiminin Gelişime Etkileri	14
2.4.1. Fiziksel (Organik) Gelişim:.....	15
2.4.2. Psiko-motor (sinir-kas) Gelişim Üzerindeki Etkisi.....	15
2.4.3. Zihinsel Gelişim Üzerindeki Etkisi	16

2.4.4. Duygusal ve Toplumsal Gelişim Üzerindeki Etkisi.....	16
2.5. Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	16
2.5.1 Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Tarihsel Gelişimi	17
2.6. Beden Eğitimi Dersinin Genel Amaçları.....	20
2.7. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları.....	22
2.8. Ortaokulda Beden Eğitimi Dersi Uygulamaları	23
2.9. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	24
2.10. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Nitelikleri	26
2.11. Tutum.....	26
2.11.1. Tutumun Öğeleri	27
2.11.2. Tutumların Oluşmasını Etkileyen Faktörler.....	29
2.11.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutum.....	30
2.11.4. Okula Karşı Tutum.....	31
2.12. İlgili Araştırmalar	32
2.12.1. Yurtiçi Çalışmalar	32
2.12.2. Yurtdışı Çalışmalar	35
2.13. Araştırmanın Kuramsal Temeli	37
2.13.1. Değer-Tutum-Davranış Modeli.....	38
2.13.2. Sosyal Yargı Kuramı.....	38
3. YÖNTEM	39
3.1. Araştırmanın Modeli	39
3.2. Evren	39
3.3. Örneklem	39
3.4. Veri Toplama Araçları.....	41
3.4.1. Öğrenci Bilgi Formu	41
3.4.2. Okula Karşı Tutum Ölçeği	41
3.4.3. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği.....	43
3.4.4. Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği.....	44
3.5. Verilerin Toplanması.....	45
3.6. Verilerin Analizi	45
4. BULGULAR.....	49
4.1. Betimleyici İstatistikler	49
4.2. Araştırma Problemleri ve Bulguları	50
4.3. Model: Regresyon Modeli	58
5. TARTIŞMA.....	61
5.1. Birinci Alt Probleme Karşı Tartışma.....	61
5.2. İkinci Alt Probleme Karşı Tartışma	62

5.3.	Üçüncü Alt Probleme Karşı Tartışma	63
5.4.	Dördüncü Alt Probleme Karşı Tartışma.....	65
5.5.	Beşinci Alt Probleme Karşı Tartışma.....	66
5.6.	Altıncı Alt Probleme Karşı Tartışma.....	67
5.7.	Yedinci Alt Probleme Karşı Tartışma	68
5.8.	Sekizinci Alt Probleme Karşı Tartışma	70
5.9.	Dokuzuncu Alt Probleme Karşı Tartışma	71
5.10.	Onuncu Alt Probleme Karşı Tartışma	72
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	74
6.1.	Sonuçlar.....	74
6.1.1.	Öğrencilerin Okula Karşı Tutumları ile İlgili Sonuçlar	74
6.1.2.	Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumları ile İlgili Sonuçlar	74
6.1.3.	Öğrencilerin Öğretmen Niteliklerine Karşı Görüşleri ile ilgili Sonuçları	75
6.1.4.	Öğrencilerin Okula Karşı Tutum ve Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum ile Beden Eğitimi Öğretmeni Nitelikleri Arasındaki Korelasyon Sonucu	75
6.1.5.	Regresyon Modeline Karşı Sonuçlar.....	75
6.2.	Öneriler.....	76
6.2.1.	Okula Karşı Tutum Kapsamında Öneriler	76
6.2.2.	Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutum Kapsamında Öneriler .	76
6.2.3.	Öğretmen Niteliklerine Karşı Öneriler.....	77
6.2.4.	Diğer Öneriler	77
7.	KAYNAKLAR	78
8.	EKLER	84
EK 1	Kişisel Bilgi Formu	84
EK 2	Okula Karşı Tutum Ölçeği	85
EK 3	Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	86
EK 4	Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği	87
EK 5	Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği İzin Talebi	88
EK 6	Okula Karşı Tutum Ölçeği İzin Talebi	89
EK 7	Beden Eğitimi Tutum Ölçeği İzin Talebi.....	90
EK 8	BAİBÜ Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu İzni	91

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1. Araştırma Modeli.....	58
----------------------------------	----

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Kocaeli Körfez ilçesinde bulunan kamu kurumuna ait resmi ortaokullar tablosu (Kocaeli Körfez MEM, 2022)	40
Tablo 3.2. Ölçeğin orijinal alt boyutları ve toplam puan Cronbach's Alpha değerleri.....	42
Tablo 3.3. İşlem Sonrası ölçeğin alt boyutları ve toplam puan Cronbach's Alpha değerleri.....	42
Tablo 3.4. Geliştirilen ölçeğin toplam puan Cronbach's Alpha değeri.....	43
Tablo 3.5. İşlem sonrası ölçeğin toplam puan Cronbach's Alpha değeri.....	43
Tablo 3.6. Geliştirilen ölçeğin toplam puan Cronbach's Alpha değeri.....	44
Tablo 3.7. Araştırmamızda kullanılan ölçeğin toplam puan Cronbach's Alpha değeri.....	44
Tablo 3.8. Okula Karşı Tutum Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımları.....	46
Tablo 3.9. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımları	47
Tablo 3.10. Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımları	48
Tablo 4.1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, lisanslı sporcu, anne spor, baba spor, okul araç gereç ve ders başarısı durumlarına göre yüzdelik dağılımları	49
Tablo 4.2 Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre t test sonuçları.....	50
Tablo 4.3. Katılımcıların sınıf değişkenine göre t test sonuçları	51
Tablo 4.4. Katılımcıların lisanslı sporcu değişkenine göre t test sonuçları	51
Tablo 4.5. Katılımcıların anne sporculuk durumu değişkenine göre t test sonuçları	52
Tablo 4.6. Katılımcıların baba sporculuk durumu değişkenine göre t test sonuçları	53
Tablo 4.7. Okulun spor araç gereç durumuna göre okula Karşı tutum puanları ANOVA sonuçları.....	53
Tablo 4.8. Okulun spor araç gereç durumuna göre beden eğitimi dersine Karşı tutum puanları ANOVA sonuçları	54
Tablo 4.9. Okulun spor araç gereç durumuna göre beden eğitimi öğretmen niteliklerine Karşı görüş puanlarının ANOVA sonuçları.....	55
Tablo 4.10. Ders başarı durumuna göre okula Karşı tutum puanları ANOVA sonuçları	55
Tablo 4.11. Ders başarı durumuna göre beden eğitimi dersine Karşı tutum puanları ANOVA sonuçları.....	56
Tablo 4.12. Ders başarı durumuna göre beden eğitimi öğretmen niteliklerine Karşı görüş puanlarının ANOVA sonuçları	57
Tablo 4.13. Okula Karşı tutum, Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum ve Beden Eğitimi Öğretmenine Karşı Tutum Puanları Korelasyon Sonuçları	58

Tablo 4.14. Algılanılan Öğretmen Nitelikleri ve Derse Karşı Tutumun Regresyon Analizi	59
Tablo 4.15. Öğretmen Nitelikleri ve Derse karşı Tutum ile Okula karşı Tutumun Regresyon Analizi	60

FOTOĞRAF LİSTESİ

Sayfa

Fotoğraf 3.1 Verilerin Toplanması.....	45
---	----

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
BDT	: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği
LGS	: Liselere Geçiş Sınavı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
N	: Katılımcı sayısı
OTÖ	: Okula Karşı Tutum Ölçeği
ÖNÖ	: Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği
P	: Anlamlılık
R	: Pearson Korelasyon Katsayısı
sd	: Serbestlik Derecesi
ss	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
t	: Hesaplanan t değeri
vb.	: ve benzeri
α	: Alfa güvenirlik değeri
β	: Standardize edilmiş regresyon katsayısı

TEŞEKKÜR

Araştırma ve Yüksek Lisans Tez sürecim boyunca göstermiş olduğu rehberlik, sabır ve anlayışıyla yanımda olan ve karşılaştığım bütün zorlukları anlayışla karşılayıp bana yapıcı dönütler sunan danışmanım Sayın **Doç. Dr. Adem SOLAKUMUR**'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans öğrenimim süresince ders aldığım, tavsiye ve yönlendirmelerini benden esirgemeyen hocalarıma ve tez savunma jürimde yer alan **Doç. Dr. Adem SOLAKUMUR, Doç. Dr. Zeki TAŞ ve Doç. Dr. Yılmaz ÜNLÜ** hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma süreci içerisinde en ihtiyaç duyduğum anlarda yanımda olan ve tez sürecinde büyük katkıları bulunan değerli arkadaşım, beden eğitimi öğretmeni **Mehmet Kadir AKBULUT**'a, yine yazım ve noktalama kuralları konusunda destek olan değerli arkadaşım Türkçe öğretmeni **Muammer KAFTAR**'a teşekkür ederim.

İsmi ayrı ayrı belirtmediğim lisans ve yüksek lisans öğrenimim ve tez sürecimde yanımda olan tüm hocalarım ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak araştırmanın sürecinde yanımda olan ve beni sürekli destekleyen değerli eşim **Merve DURBİN** ve bilgisayar başına her geçişimde tepemden inmeyen ikizler çetesi kızım **Güneş DURBİN** ve oğlum **Toprak DURBİN**'e çok teşekkür ederim.

Mehmet DURBİN

1. GİRİŞ

Bu bölümde “Problem Durumu”, “Problem Cümlesi”, “Alt Problemler”, “Araştırmanın Amacı”, “Araştırmanın Önemi”, “Varsayımlar”, “Sınırlılıklar” ve “Tanımlar” alt başlıkları ele alınmaktadır.

Eğitim, insanoğlunun kendi neslini devam ettirebilmesinin temel yapı taşı ve önemli yaklaşımı olup, eğitim kurumu da toplumsal yapının en önemli dayanaklarından biri haline gelmiştir. Eğitim aracılığıyla bireyler, içinde yaşadıkları toplumsal yapıyı tanıyıp, gerekli mesleki ve ahlaki ilkeleri öğrenip hayata hazırlanmaktadırlar. Eğitim, bireyin toplumsallaşmasında, girişimci bir bilince sahip olmasında, ulusun tarihsel mirasının kazanılmasında, siyasi ve kültürel bağları sağlıklı bir şekilde edinmesinde önemlidir (Uyan, 2013). Ayrıca toplumsal uyum anlamında bireylerin suç oranını düşürme, demokratikleşme, sağlığını koruma ve iyileştirme gibi sosyal faydalarıyla bireylerin yaşantılarında daha sağlam adımlarla yürütmesinde önemli bir uyum kurumu olarak rol oynamaktadır. Eğitim kurumlarının amaçlarının birey ve toplumla buluştuğu yer okuldur.

Okul, başlangıçta ailede başlayan, daha sonrasında hayata hazırlanma pratiklerinin uzman kişiler kontrolünde belirli bir plan ve öğretim programına bağlı olarak belirli bir mekânda ve belirlenmiş zaman aralıklarına göre yürütüldüğü kuruluşlardır. Bireyin topluma ve insanlığa kazandırılmasında okul başat rol oynamaktadır. Amaçlanan hususların ortaya çıkmasında çocukların okulu sevmeleri ve okula aidiyet duygusuyla bağlanarak benimsemeleri önemlidir (Baş ve Altun, 2020). Çocuk okulu sevdiğinde, okula güven duyduğunda ve okul aracılığıyla güvenli bir şekilde hayata hazırlanabileceğine yönelik olumlu tutum geliştirdiğinde eğitimin ideal hedefleri ortaya çıkacaktır. Okul bu amaçları gerçekleştirirken idareci, öğretmen, öğrenci, veli ve okulun diğer paydaşlarıyla iş birliği içerisinde (Aydoğan, 2022). Paydaşların her birinin bu süreçte olumlu katkılar sunması ideal bireyin inşasında önemlidir. Bir bütün olarak düşünüldüğünde okul, bireyin yer, zaman ve mekan dahilinde yapması gerekenleri belli bir sorumluluk bilinci ile gerçekleştirmesi ve bunları ilerleyen yaşantılarında faaliyete geçirmesine hazırlık yapılan fiziki mekanlar olarak tasarlanmıştır. Bu

fiziksel mekan içerisinde okul, bireyin öğrenme alanlarını (bilişsel, duyuşsal, psikomotor başta olmak üzere) geliştirmenin sistemli olarak desteklendiği, uygun öğrenme ortamının oluşturulmaya çalışıldığı alan olarak tanımlanmaktadır (Özdemir ve Sezgin, 2002). Yine okul, toplumu oluşturan bireylerin yaşam içerisinde karşılaşacakları durumlar hakkında yeni şeyler öğreneceği önemli bir kurumdur (Adıgüzel, 2012, s. 31). Okul, yaşamın bir parçası olup, bireylerin gençlik ve çocukluk yıllarının büyük ve önemli bir kısmını geçirdikleri vazgeçilmez bir ortamdır. Bu ortamda bireyin gelişimine önemli katkılar yapacak dersler arasında beden eğitimi ve spor dersi de önemli yer tutar.

Beden eğitimi ve spor dersi bir çok aşamadan geçerek, günümüzdeki son halini almıştır (Birsen, 2022, s. 5). Bu süreç içerisinde, beden eğitimi ve spor dersi bireyin beden ve ruhen sağlığını güçlendirecek, bireye ahlaki davranışlar kazandıracak, disiplinli bir yaşantı oluşturacak, vicdani duygusunu geliştirecek ve iradesini güçlü kılması açısından temel bir rol oynayacak konuma getirilmiş ve sadece okullara özgü bir ders olarak değil günlük yaşamın bir parçası haline dönüştürülmüştür (Karataş, 2019, s. 10). Yine beden eğitimi ve spor dersi genel öğretim içerisindeki dersleri olumlu etkileyerek, eğitimin genel hedeflerine ulaşması açısından önemli katkıları olan bir derstir (Aslan, 2018, s. 1). Öğrencilerin bütünsel olarak gelişimlerine katkı yapan, dengeli ve sağlıklı kişilik geliştirilmeye katkı sağlayarak (Gökhan vd., 2022, s. 99), eğitim – öğretim ortamındaki tüm derslerin tamamlayıcısı konumundadır (G. Atik ve Güçlüöver, 2020, s. 1961). Bireyi bilişsel, duyuşsal ve fiziksel olarak yaşama hazırlayan beden eğitimi ve spor dersinin gelişim süreçleri dikkate alınarak zamanında ve uzman kişiler tarafından verilmesi çok önemlidir. Bu dersin başarılı bir şekilde organizasyonun yapılmasında beden eğitimi öğretmenini önemli rolü bulunmaktadır.

Eğitim-öğretim uzmanları arasında beden eğitimi öğretmenin diğer öğretmenler gibi bu eğitim sürecine katkısı büyüktür. Özellikle beden eğitimi ve spor öğretmeni, beden eğitimi ve spor dersi aracılığıyla, çocuğun kişiliğinin, karakterinin oluşmasında, belli bir disiplin edinmesinde, duygularını yönetme becerisi kazanmasında, sosyal ilişkilerinde, iletişiminde, sağlıklı bir yaşam anlayışının oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni, eğitim kurumu içerisinde öğrencilerin temel hareket eğitimlerinden sorumlu, bu çerçevede belirlenmiş hedeflere ulaşılmasını sağlayan nitelikli kişi

(İskender, 2019) olarak tanımlanabilir. Bu doğrultuda kendisinde çeşitli nitelikler bulunması gerekmektedir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni tüm bunları gerçekleştirebilmesi için, yeniliklere açık, iletişimi iyi, sosyal olarak aktif, konu alan bilgisine sahip, dersini iyi yönetebilen, sportif organizasyonlar düzenleyebilen, öğrencilerine ayırım yapmadan objektif tutuma sahip, dersini sevdirebilen, iyi bir danışman nitelikleri taşımalıdır (Dayı, 2022). Beden eğitimi ve spor öğretmenine öğrenci gözüyle bakıldığında, sevimliliği, koruyuculuk özellikleri, yardımseverliği, istekli oluşu, teşvik eden yaklaşımı, sabırlı olması, neşe kaynağı olması, dürüstlüğü, samimiyeti ön plana çıkmıştır (Aksay Begeç, 2019, s. 275). Beden eğitimi ve spor öğretmenin yeterlilikleri öğrencilerin ders süreçlerine aktif katılımlarında belirleyici bir faktör olarak öğrencinin ders kazanımlarını edinmesinde başat rol oynamaktadır. Bu durum, eğitimin gizli ve açık işlevlerini gerçekleştirmede okulun, beden eğitimi ve spor dersinin ve öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesini önemli kılmaktadır. Aynı zamanda öğrencinin okula, beden eğitimi ve spor dersine, beden eğitimi ve spor öğretmenine karşı duygusal yönden bağlı olabileceği duygulara ihtiyacı vardır. Bu duygu onu eğitim öğretim hayatı boyunca güdüleyebilmelidir. Tam da burada tutum kavramı ortaya çıkmaktadır.

Tutum, bireyin davranışlarında doğrudan gözlenemeyen, ancak fark edilebilecek davranış kalıplarına dönüşebilen eğilimlerdir (Başer, 2009). Bireyin kararlarına ve davranışlarına yön veren inançlar bütünüdür (Gökhan vd., 2022). Tutum, bireyin hareketine etki eden hazır olma durumu olarak tanımlanmış, 19. Yüzyılda incelenmeye başlanmıştır (Birsen, 2022). Tutum, olumlu yada olumsuz duyguya dayanan bir hazır olma halidir (Girgeç, 2022). Bu hazır olma durumu olumlu ise birey içinde bulunduğu ortamda olumlu davranış sergilemekte, olumsuz ise birey içinde bulunduğu ortamda olumsuz davranışlar sergilemekte ya da o ortamdaki uzaklaşma eğilimi göstermektedir (Dayı, 2022). Öğrencilerdeki olumlu ya da olumsuz bu davranış eğilimleri, kimi zaman okula, kimi zaman derse ya da öğretmene karşı olabilmektedir. Öğrencilerin okula karşı duygu durumuna etki eden çok sayıda değişken vardır (Aydoğan, 2022). Bu değişkenlerden en önemlisi de beden eğitimi öğretmenidir. Beden eğitimi öğretmenin, birçok konuda kendisini yetiştirmiş olması gerekmektedir. Böylece öğrencinin bütünsel gelişimine önemli derecede katkı sağlanabilecektir (Çoban ve Turan, 2006). Bu yüzden

ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutumu ile beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumunda beden eğitimi öğretmenin rolü incelenmektedir

1.1. Problem Durumu

Okul bireylerin yaşamı çok yönlü olarak öğrendikleri en önemli toplumsal kurumlardan biridir. Okul aracılığıyla toplumsallaşma, kişilik gelişimi, girişkenlik, meslek edinme, demokratik ve sosyal yaşam alışkanlıkları edinme, ekonomik süreçler içerisinde yer edinme vb. pek çok yaşam gereklilikleri kazanılmaktadır (Demir, 2023). Bireyin okula karşı tutumu bu kazanımların ne düzeyde gerçekleşeceğini belirlemektedir. Okula karşı tutum üzerinde pek çok faktörün etkisi bulunmaktadır. Bunları içsel (motivasyon, merak, zevk, ilgi, tutum vb.) ve dışsal (aile, çevre, öğretmen, ders, okul, ekonomik faktörler vb.) faktörler olarak sınıflandırabiliriz. Bu faktörler içerisinde tutumlara olumlu veya olumsuz yön veren öğretmen ve dersler önemli bir yer tutar (Adıgüzel ve Karadaş, 2013). Özellikle bireyin bütüncül yetişmesinde etkili unsur olan beden eğitimi dersi ve bu dersin uzmanı olan beden eğitimi öğretmeni önemli rol üstlenmektedir. Bu süreçlerin sağlıklı inşasında önemli görülen beden eğitimi dersi ve bu dersin uzmanı beden eğitimi öğretmenine karşı öğrencilerin tutumları okula karşı tutumları da belirleyeceği düşünülmektedir. Beden eğitimi dersi öğrenciler tarafından benimsenmediğinde öğrencinin hedeflenen kazanımları gecikecek ve zamanla gelişim sorunları ortaya çıkacaktır (S. Atik, 2016). Öğrencinin beden eğitimi dersini benimsemesinde beden eğitimi öğretmenin kişilik, mesleki yeterlilikleri, iletişim becerileri vb. önemlidir. Bu beceriler öğrencilerin derse karşı tutumlarını dolayısıyla okula karşı tutumlarını belirleyecektir. Buradaki eksiklikler hedeflenen kazanımları geciktirecek bireyin eksik bir şekilde hayata dahil olmasına neden olacaktır. Öğrenciler beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum geliştirmezlerse ve öğretmen de bu süreci etkili yönetemezse öğrencilerin okula karşı tutumları olumsuz gerçekleşerek çeşitli düşünce ve davranış bozuklukları yaşayabilirler. Bu olumsuzluklarla baş etmek ve okul aracılığıyla öğrencinin belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlamak için okula, beden eğitimi ve spor dersine ve beden eğitimi ve

spor öğretmeni niteliklerine karşı öğrenci tutumlarının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Beden eğitimi ve spor dersi; okul ortamındaki öğrencilerin gelişimsel beklentilerine karşılık bulduğu, öğrencinin ilgi alanına hitap eden, toplumsal boyuttaki problemlere de çözümler bulunmasını sağlayan önemli bir eğitim aracıdır (Z. Çelik ve Pulur, 2011, s. 116). Genel eğitim ortamında birçok dersin bütünüleyicisi konumunda olduğu kabul edilen beden eğitimi ve spor dersleri, kişinin çok yönlü gelişimine katkı sağlayarak sağlıklı bir toplumun temelini oluşturmaktadır. Dersin temel amacı, öğrencilerin fiziksel aktiviteye karşı olumlu bir tutum edinmelerini amaçlamaktadır (Birsen, 2022, s. 9). Beden eğitimi dersine karşı geliştirilen olumlu yargılar dersin nitelikli işlenmesine katkı sağlayacak, kişinin belirtilen hedeflere ulaşmasını kolaylaştıracak ve yaşam boyu etkinliklere katılımını sağlayacaktır (Okut, 2017).

Eğitim, öğrencilerin her yönüyle gelişimini destekleyecek, topluma uyumunu sağlayacak, üretken ve mutlu bir birey olarak yetişmesini sağlayacak ortamlardır. Bu ortamın en önemli unsuru öğretmendir. Öğretmenin davranışlarındaki kalite, öğrenci davranışlarını da aynı oranda etkileyecektir (Alpaslan, 2008, s. 2). Böylelikle öğrencilerde öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar geliştirmek, onların başarılı olma olasılıklarının daha yüksek olmasını sağlayacaktır (Figley, 1985, s. 229). İnsanoğlu bulunduğu ortamı etkileyen ve bulunduğu ortamdan etkilenen bir yapıya sahiptir. Öğrencilerin bulundukları okul ortamından, Beden Eğitimi ve Spor dersinden etkilenmesi kaçınılmazdır. Öğretmenlerin sınıf içindeki gerçekleştirdikleri davranışlar, öğretim etkinlikleri gibi durumlar öğrenciye ne kadar uygun olursa beden eğitimi ve spor dersine yönelik geliştirileceği tutum da o denli olumlu olur. Öğrencilerin beden eğitimi öğretmenine karşı, beden eğitimi ve spor dersine ve okula karşı tutumları hakkında bilgi sahibi olmamız; eğitim öğretimin daha etkili hale gelmesine, öğrenme kalitesinin artmasına, en önemlisi öğrencilerin akademik yönden gelişim sürecine katkısı ortaya konabilir.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları Beden eğitimi ve spor öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ve okula karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu ilişki ortaokul öğrencilerinin demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Alt Problemler

- 1.1.1. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları **cinsiyet** değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.1.2. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları **sınıf düzeyi** değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.1.3. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları **lisanslı sporcu** durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.1.4. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları **annelerinin sporculuk** durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.1.5. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları **babalarının sporculuk** durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.1.6. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları okulun **spor araç gereçleri** durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.1.7. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları **ders başarı** durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

- 1.1.8.** Ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutumları, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumları arasında bir ilişki var mı?
- 1.1.9.** Ortaokul öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları açıklamakta mıdır?
- 1.1.10.** Ortaokul öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri ve beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları okula karşı tutumlarını açıklamakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Okul bireyin hayata hazırlanmasında ülke politikalarına uygun bireylerin yetişmesinde çok önemli bir role sahiptir. Buradan hareketle okul sürecinde öğretim programlarının aktarılabilmesi ve öğrenciler tarafından bu programın benimsenmesi okul içindeki faktörlerin etkili olduğu düşünüldüğünde beden eğitimi ve spor dersi ile beden eğitimi ve spor öğretmenin katkısı da çok büyüktür. Okula ve derslere karşı olumlu tutumların kazandırılarak öğrencilerin bir bütün olarak gelişmesini ve bir üst kademeye daha donanımlı ve başarılı bir şekilde geçişini sağlamakta öğretmenlerin niteliklerine büyük oranda bağlıdır. Bu bağlamda çalışma, ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutumlarında beden eğitimi ve spor öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi ve spor dersi ilişkisini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin okula, beden eğitimi ve spor öğretmen niteliklerine ve beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutumlarında, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile beden eğitimi öğretmen niteliklerinin etkilerinin belirlenmesi ortaokul müfredatının tasarımı için önemlidir. Bu kapsamda öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının yüksek veya düşük çıkma

durumlarına karşı geri bildirimler müfredat ve eğitim programları için gerekli düzenlemeleri yapmamıza katkı sağlayacaktır. Okula karşı tutumlarda öğretmen rolünün yüksek çıkması var olan öğretim programının, okul ortamının, dersin işlenişi gibi durumların niteliğini ortaya koyabilir. Düşük çıkmasına karşı geri bildirimler de; düşük çıkma nedenlerinin araştırılarak politika yapıcıları olmak üzere, okul idaresi ve öğretmenlere düzeltilmesi gereken bazı durum ve şartların olduğu sinyali verecektir. Ek olarak, öğrencileri daha iyi tanıma konusunda yardımcı olacak, bireysel farklılıklara dikkat çekecek ve okul için bir düzenlemeye gidilmesini teşvik edebilecektir.

Okula karşı tutumu olumlu olan öğrenciler okul kurallarını benimsemesi de daha kolay olacaktır. Beden eğitimi dersinin öğrencilerde okul kültürü oluşmasında önemi çok büyüktür. Derslerde aktivitelere yer veren, oyunlara öğrencileri güdüleyen ve aktif katılım sağlayan beden eğitimi öğretmeni öğrencide derse karşı oluşan olumlu tutum okula karşı oluşacak tutumu da olumlu yönde etkileyecektir. Öğrencinin okula ve beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumu bilindiğinde öğrencide oluşabilecek olumlu tutumun daha da pekişmesine yönelik aktiviteler hazırlanabilecektir. Öğrencilerin olumsuz tutumlarının tespit edilmesi sorunların çözümünde önemli bir adım olarak değerlendirilebilir ve olumsuz tutumları olumlu bir tutuma çevirmek için çeşitli uygulamaları gündeme getirebilir. Olumsuz tutumların tahmin edilip düzeltilmesi ve olumluya dönüştürülmesi son derece önemlidir (Tanrıverdi, 2016).

Ayrıca alan yazın incelendiğinde konun bu şekli ile ele alınmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın okula karşı tutumlarda beden eğitimi dersi ve beden eğitimi öğretmen niteliklerini konu edinmiş olması araştırmanın özgün değerini ve önemini ortaya koymaktadır.

1.6. Varsayımlar

Bu Çalışmada:

- Öğrencilerin ölçekleri samimi bir şekilde cevapladıkları,
- Ölçeklerin ölçmek istediği değişkenleri doğru ölçtüğü,

- Araştırma grubundaki öğrenci özelliklerinin homojen olduğu,
- Demografik bilgilere yönelik cevapların doğru olduğu,
- Öğretmenlerin davranışları ve eğitimlerinin okula karşı tutumu etkilediği,
- Kontrol edilemeyen dış değişkenlerin ölçme sürecini önemli derecede etkilemediği,
- Uygulanan eğitim programlarının tutarlı olduğu varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu çalışma:

- ✓ Kocaeli ili Körfez ilçesindeki ortaokulları ile,
- ✓ 7. ve 8. Sınıf ortaokul öğrencileri ile,
- ✓ 2023 – 2024 eğitim öğretim yılı birinci dönemi ile,
- ✓ Yanıtların doğruluğu ile,
- ✓ Kontrol edilemeyen değişkenler ile,
- ✓ Yanıtların öznel olması ile,
- ✓ Ankette yer alan demografik sorular, ölçek maddeleri ve ulaşılan alan yazın ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

1.8.1. Tutum

Tutum, belli objelere, durumlara ve bireylere karşı belli biçimde davranış oluşturmada toplum içinde kazanılmış taraf olma eğilimidir (Kılıç, 2019). Tutum tanımında; değerlendirme, tutum nesnesi ve eğilim olmak üzere üç temel özellik barındırmaktadır. Bir kişinin belirli bir varlığı olumlu veya olumsuz olarak değerlendirme eğilimi, değerlendirme olarak adlandırılır. Değerlendirme, açık veya gizli, bilişsel, duygusal veya davranışsal olsun, tüm değerlendirmeleri ifade eder. Bu nedenle, değerlendirme, inançlar, düşünceler, duygular, niyetler ve açık davranışların değerlendirici yönlerini kapsar. Bu değerlendirici tepki, nesnesi olan bir varlığa veya şeye yöneliktir. Yani, bir kişiyi (beden eğitimi ve spor öğretmeni),

bir yapı (okul) gibi sayısız başka varlığı değerlendirebiliriz. Değerlendirilen bir varlık, bir tutum nesnesi olarak bilinir. Ayırt edilebilen veya akılda tutulan, bazen bilinçli farkındalık seviyesinin altında olan her şey değerlendirilebilir ve bu nedenle bir tutum nesnesi işlevi görebilir. Tutum nesneleri soyut veya somut olabileceği gibi bireysel veya toplu olabilir. Tutum tanımlarının bu tutum nesnesi yönü, önemlidir. Çünkü tutum kavramını, sınırlandırılmış bir varlığa yönelik olmadıkları için daha yaygın olan değerlendirici tepkileri içeren ruh hali gibi diğer psikolojik yapılardan ayırır (Eagly ve Chaiken, 2007, ss. 583–584).

Tutum, bireylerin tecrübeleri ile öğrenmeleri sonunda oluşan özgün davranışları şekillendirici bir unsurdur. Bir durum anında kişinin sergileyeceği davranışlara yönelik hangi eğilimi göstereceği hakkında ipuçları verir. Bireye özgün ve açık bir şekilde gözle görünür olmayan tutum, bireyin düşünce yapısı, göstereceği duygusal tepkiler ve davranışlarla bir ilişki içerisindedir. Bireylerin davranışları göz önüne alındığında belirli bir durum karşısında sergileyeceği tutumu tespit edilebilir (Çınar ve Sönmez, 2019, s. 217).

1.8.2. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi ve spor dersi bilişsel ve duyuşsal özellikler ile ilgili oluşturulan hedefleri barındıran ve bu hedefler için yöntem ve tekniklerin öğretmen merkezli bir uygulamasının yapıldığı bir derstir (Birsen, 2022, s. 5). Beden eğitimi ve spor; bireyi bir bütün şeklinde ele alarak, karakterinin gelişmesine etki eden eğitimin en önemli parçası olarak sağlıklı, güçlü, akıl yordamında bulunabilen, toplumla iç içe yaşayan bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim sürecidir. Beden eğitim ve spor etkinlikleri bireyi Milli Eğitimi'nin genel ve özel amaçları doğrultusunda eğitim görmesini sağlayan önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Topalli, 2019).

1.8.3. Spor

Planlı ve sistemli faaliyetler bütünü olarak ele alınan spor kavramı içinde yarışma ruhunu da taşımaktadır. Günümüz de sporun sağlık için yapılan etkinliklerden farklı olarak birçok yönü vardır. Sporu sağlık için yapılan etkinliklerden ayıran temel özellik kişilerin spor ile bir yarışma ruhu içinde hareket etmesi ve yeteneklerini beceri halinde yarışmacı bir kimlikle sunmasıdır. Yarışma amacı gütmeyen, düzenli olarak yapılmayan bedensel etkinlikler egzersiz olarak tanımlanmaktadır (Aslan, 2018, s. 10).

Çocuklar; iş birliği yapmak, farklı etkinliklere katılmak, mutlu olmak, güçlenmek, yarışmacı ortamlarda bulunmak ve kazanmak amacıyla sportif aktiviteler yapmaktadır. Yetişkin bireyler; sağlık için egzersizler yapmak, fiziki ve duygusal ihtiyaçlarını gidermek, yeni bireylerle aynı ortamları paylaşmak ve edindikleri kazanımları sosyal ortamlarında kullanmak için spor yaparlar (Okut, 2017).

1.8.4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Beden eğitimi öğretmeni ve spor öğretmeni, Milli Eğitimin ana prensipleri doğrultusunda öğrencilerin çok yönlü gelişimlerinin (fiziksel, bedensel ve ruhsal) yüksek seviyede olmasını amaç edinen, okul içinde ve dışında sportif birçok faaliyeti yürüten kişidir. Başka bir deyişle beden eğitimi ve spor öğretmeni bireyin hareket eğitimini, hayat boyu spor ve rekreatif etkinlikleri sağlıklı yaşam alışkanlığı haline getirmesinde aracı bir rol üstlenmektedir (Birsen, 2022, s. 9).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim Kavramı

Eğitim, terbiye (eğitim, görgü), irfan (bilme, anlama, sezme), maarif (bilgi, kültür), talim (öğretim, alıştırma) ve tedris (öğretme) gibi temel kavramların kesiştiği, oldukça geniş ve derin anlamlara sahip bir süreçtir. Bu kapsamlılık eğitim kavramına dair kesin ve ortak bir tanım yaptırmayı zorlaştırmaktadır. Nitekim eğitim, içinde barındırdığı değerler ve içerik nedeniyle farklı perspektiflerden ele alınabilmekte ve farklı tanımlarla ifade edilebilmektedir. Eğitim sistemleri, belirli işlevleri yerine getirmek üzere tasarlanmış yapısal ve işlevsel bir bütündür. Bu sistemler, farklı eğitim felsefelerinden etkilenecek şekilde şekillenir ve farklı kültürlerle özgü özelliklere sahip olabilir. Eğitim sistemleri, amaçlarına ve kapsamlarına göre çeşitli şekillerde sınıflandırılarak kurumsal, ulusal, bölgesel, evrensel düzeylerde farklı amaçlara hizmet edebilirler. Bu amaçlar arasında sosyal, kültürel, politik, ekonomik ve bireysel hedefler yer alır (Demirel ve Kaya Z., 2007).

Eğitim, toplumun ilerlemesine katkıda bulunan bir süreçtir. Bu süreç, insan faktöründen başlayarak, belirli bir hedefe doğru hareket ederek, öğrenme, geliştirme ve etkileme faaliyetlerini içerir (Başer, 2009). Eğitim, insanların yaşamlarındaki davranışlarını değiştirmek için kendi deneyimlerinden yararlanarak oluşturduğu bir süreçtir. İnsanlar, varoluşlarından bu yana hem öğrenen hem de öğreten bir varlık olmuştur. İnsanlık tarihinde, ilk insanlar çevrelerini ve içindeki diğer canlıları gözlemleyerek yaşam becerilerini kazanmışlardır. Bu gözlemler sonucu elde edilen bilgiler, nesilden nesile aktarılmış ve zamanla daha sistematik bir eğitim sürecine dönüşmüştür. İnsanlar, öğrendikleri bu becerileri başkalarına öğretmek topluluk içinde bilgi paylaşımını sağlamış ve böylece toplumsal bir öğrenme süreci başlatmışlardır (Şahin, 2006).

2.1.1. Eğitimın nemi ve Amacı

Eğitimın hedefi, toplumun değişen ihtiyaçlarına uyum sağlamak için bireylerin yeteneklerini geliştirmektir. Bireylerin topluma uyumunu sağlamak amacıyla eğitim verilir. Eğitim, bireylerin yeteneklerini geliştirerek toplumda değişen koşullara uyum sağlamalarına yardımcı olur (Başer, 2009).

Eğitim, belirli hedeflere ulaşmak ve işlevleri yerine getirmek için gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Eğitim sistemleri, temel eğitim felsefelerine dayanır ve bu felsefeler, teorik anlamda istenilen vatandaş modeli için hedeflenen toplum modeline odaklanır. Bu anlamda eğitime ait felsefeler amaca, içeriğe, ortama, yönteme ve sürecin işleyişine farklı yönde vurgular yapar (şişman, 2007).

Eğitime ait temel işlevler, bireylerin toplumsallaşmasını sağlamak, yeteneklerini keşfetmelerine ve bu yeteneklerini geliştirmelerine olanak sağlamak, yenilikçi bakış açılarını arttırmak, bilime yönelik bilgiler ve beceriler kazandırmak ve en önemlisi yaşadıkları topluma ait kültürel değerleri öğretmektir. Ayrıca, bireyleri olumsuz çevresel etkilerden koruma da önemli bir işlevdir. Eğitimın toplumsal faydaları, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi yoluyla ülkeye ait ekonomiyi, sosyal çevreyi ve kültürel birikim açısından gelişmiş bir toplum oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, eğitim, ülkenin kalkınması için hayati öneme sahiptir ve toplumun refahı için vazgeçilmez bir unsurdur (Hořęrr ve Taştan, 2007).

Toplumun ekonomik, sosyal, politik ve kültürel gelişimi, bireylerin aldığı eğitim seviyesi ile doğrudan ilişkilidir. Eğitim faaliyetlerinin kalitesi, bireylerin topluma katkısını belirleyen önemli bir faktördür. Bilimsel araştırmalar, eğitim düzeyi ile ülkenin ekonomik büyümesi, toplumsal kalkınması ve siyasal gelişmeler arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmaktadır (Başer, 2009).

2.2. Beden Eğitimi Kavramı

Beden eğitimi, insanın bedensel, zihinsel ve entelektüel gelişimini destekleyecek, bireyin günlük yaşamda ve iş hayatında başarılı olmasını sağlayacak

düzenli ve planlı yaşam boyu fiziksel aktivite yapma alışkanlığı kazandırır (Aracı, 1999). Bu bağlamda beden eğitimi bedenini disipline edilmesi, yaşam boyu sağlıklı, temiz ve güçlü kılınması için bedensel, zihinsel ve sosyal kabiliyetlerin bütüncül bir şekilde eğitilmesidir.

2.3. Beden Eğitiminin Önemi

Bir insanın sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için beden eğitimi ve spor dersinin önemli olduğu söylenebilir. Bu dersler, bireylerin kendilerinden beklenen yardım ve desteği sağlayabilmesi için gereklidir. Sağlıklı olmak, bu yardım ve desteğin gerçekleştirilmesi için önemlidir. Spor etkinlikleri ve beden eğitimi, gençlerin sağlıklı gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, duygusal ve sosyal gelişimlerine de olumlu katkı sağlarlar. Bu etkinlikler, liderlik ve yaratıcılık gibi becerileri geliştirmek için kullanılabilir ve kişisel özelliklerin, örneğin disiplinli olma gibi özelliklerin gelişimine yardımcı olabilirler (Bilir, 2008). Beden eğitimi, saygılı ve sorumlu toplumlar oluşturmak için yasalara ve kurallara uygun, farklı düşüncelere saygı gösteren, doğruyu takdir eden ve başarısızlığı sorgulayan bir araçtır (Harmandar, 2004). Beden eğitimi siyasi, ekonomik, kültürel vb. pek çok bağlamda güçlü, sağlıklı ve bilinçli toplumların inşasında bireysel ve toplumsal amaçlara hizmet ettiğinden önem arz etmektedir.

2.4. Beden Eğitiminin Gelişime Etkileri

Gelişim, yaşamla birlikte ölüme kadar devam eden bir süreçtir ve büyüme, olgunlaşma, öğrenme ve hazır bulunuşluluk gibi kavramları içerir. Bu süreç, çevre faktörleri ile kalıtımın etkileşimi sonucu ortaya çıkar. Başka bir deyişle, gelişim, kalıtım ve çevrenin etkileşimi sonucu meydana gelir (Bacanlı, 2005).

Beden eğitiminin etkileri dört ana başlık altında incelenebilir (Güneş, 2001):

2.4.1. Fiziksel (Organik) Gelişim:

- Düzenli egzersiz, kaslarınızın güçlenmesine ve büyümesine yardımcı olur çünkü egzersiz yaparken kaslarınıza mikro hasarlar verilir ve bunlar onarılırken daha güçlü hale gelir.

- Aynı zamanda egzersiz, kemik yoğunluğunu artırarak kemik sağlığını destekler. Kemiklere uygulanan stres, kemik dokusunun güçlenmesine ve yoğunluğunun artmasına neden olur, bu da osteoporoz gibi kemik hastalıklarını önlemede yardımcı olur.

- Kardiyovasküler sistem üzerindeki olumlu etkileri ile egzersiz yapmak kalp ve damar sağlığını olumlu yönde etkiler. Düzenli egzersiz, kalp krizi riskini azaltabilir, kan basıncını düzenleyebilir ve genel olarak kardiyovasküler sistem işleyişini iyileştirebilir.

Düzenli fiziksel aktivite sayesinde vücutta birçok olumlu değişiklik meydana gelir ve genel sağlık durumunu olumlu yönde etkiler. Bu nedenle, günlük egzersiz alışkanlığı kazanmak önemlidir (Güneş, 2001).

2.4.2. Psiko-motor (sinir-kas) Gelişim Üzerindeki Etkisi

- Psiko-motor (sinir-kas) gelişim, çocukların motor becerilerinin gelişimini etkileyen birçok faktörü içerir. Bu gelişimi desteklemek için bazı etkinlikler şunları içerebilir:

- Beyin ve vücut koordinasyonunu geliştirmek için çocuklar bulmacalar çözebilir, el becerilerini geliştirebilecek oyunlar oynayabilir ve enstrüman çalabilir.

- Esneklik ve dengeyi artırmak için çocuklar yoga, jimnastik gibi aktiviteler yapabilir veya denge tahtası üzerinde durarak denge becerilerini geliştirebilir (Güneş, 2001).

2.4.3. Zihinsel Gelişim Üzerindeki Etkisi

Düzenli egzersiz yapmak, bilişsel işlevleri artırabilir ve zihinsel performansı olumlu yönde etkileyebilir. Araştırmalar, egzersizin odaklanmayı ve dikkati geliştirebileceğini göstermektedir. Ayrıca, egzersizin öğrenme yeteneği ve bellek üzerinde olumlu etkileri olduğunu da destekleyen bulgular bulunmaktadır. Bu nedenle, düzenli egzersiz yapmak sadece bedensel sağlığımızı değil, aynı zamanda zihinsel işlevlerimizi de olumlu yönde etkileyebilir (Güneş, 2001).

2.4.4. Duygusal ve Toplumsal Gelişim Üzerindeki Etkisi

Egzersiz yapmanın birçok faydası vardır. Egzersiz yapmak, endorfin salgısını artırarak genel ruh halini iyileştirebilir. Endorfinler, "iyi hissetme" hormonları olarak bilinir ve egzersiz yaptıktan sonra vücutta artar, bu da stresi azaltabilir ve mutluluk hissi yaratabilir. Bu nedenle, düzenli egzersiz yapmak depresyon ve anksiyete belirtilerini hafifletebilir (Güneş, 2001).

Ayrıca, takım sporları veya grup egzersizleri, sosyal becerileri geliştirebilir ve kişisel gelişime katkıda bulunabilir. Bu tür aktiviteler, iletişim becerilerini geliştirmeye, takım çalışmasını öğrenmeye ve yeni insanlarla bağlantı kurmaya yardımcı olabilir. Ayrıca, bir grup içinde egzersiz yapmak, motivasyonu artırabilir ve daha düzenli bir egzersiz programını sürdürmeye teşvik edebilir. Beden eğitimi faaliyetlerinin kontrollü ve sınırlı bir ortamda gerçekleştirilmesi ve bir öğretmenin denetiminde yapılması, bireylerin bu gelişimini sağlamak için gereklidir (Yağcı, 2012).

2.5. Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

İnsanlık tarihi boyunca, beden ve zihin arasındaki ilişki, farklı kültürlerde farklı şekillerde yorumlanmış ve beden eğitimi, bu karşın en önemli yansımalarından biri olmuştur. Antik Çin'de, hareketsizliğin hastalıklara yol

açtığına inanılır ve tıbbi jimnastik egzersizleri yaygındı. Hindistan'da ise yoga, meditasyon ve nefes çalışmaları, beden ve zihni disipline etmek için dinin bir parçasıydı. Antik Yunan'da, beden eğitimi müzik kadar önemli görülürken, Roma'da askeri amaçlar için ön plana çıkmıştır. Orta Çağ'da Skolastisizm'in etkisiyle beden eğitimi ikinci plana düşmüş, ancak Rönesans ile yeniden önem kazanmıştır. Rousseau gibi düşünürler, oyunun öğrenmedeki rolünü vurgulayarak beden eğitiminin önemine dikkat çekmişlerdir. 18. yüzyılda kurulan "Philanthropioam" gibi okullarda bedensel çalışmaların önemi vurgulanmıştır. 19. yüzyılda ise beden eğitimi akademik bir disiplin haline gelmiş ve üniversitelerde bu alanda çalışmalar başlamıştır. 20. yüzyılda ise beden eğitimi, sağlıklı yaşam ve sporun önemiyle birlikte daha da yaygınlaşmıştır (Yağcı, 2012).

Dewey, zihinsel gelişmenin düzenli bir şekilde gerçekleşmesinin, kas ve duyuusal gelişmenin düzenli bir şekilde gerçekleşmesine bağlı olduğunu düşünmüştü. Montessori ve Fairhope gibi eğitim ile ilgilenen deneme okulları, beden eğitimi ve oyuna büyük önem vermişlerdir. Bu nedenle, fiziksel aktivitelerin ve oyunların düzenli olarak yapılması, çocukların zihinsel gelişimine katkıda bulunabilir. J.F. William, Dewey'e ait eğitim yaklaşımından veya Wood'un eğitim bütünlüğü kavramından etkilenerek, programlarda bireyin bütünsel gelişimine katkı sağlayacak bedensel hareketlere yer verilmesi gerektiğini savunmuştu. Askerlerin güçsüzlük ve dayanıksızlık gibi sorunları, I. ve II. Dünya Savaşları sonrasında beden eğitimi çalışmalarına odaklanılmasına neden oldu. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler ve kadınlar için beden eğitimi imkanlarının sağlanması, çalışmaların genişlemesine neden oldu. Bu süreçte, okul içi sportif faaliyetler ve yaşamın her bölümünde spor yaygınlaşarak da devam etti (Çöndü, 1999).

2.5.1 Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Tarihsel Gelişimi

Beden eğitimi ve spor derslerinin bugünkü eğitim içerisindeki önemine ve okul programlarındaki yerine ulaşması, ülkemizde uzun zaman almıştır. Bu süreç, Tanzimat dönemi ile başlayan ve Cumhuriyet dönemine kadar devam eden farklı

dönemlerden geçmiştir. Ancak sonunda, beden eğitimi ve spor dersleri eğitim sisteminin önemli bir parçası haline gelmiştir (Bilge, 1988).

Osmanlı İmparatorluğu'nda beden eğitimi ve spor, öncelikle savaş eğitimi amacıyla yapılmıştır. Bu eğitimler, saray okullarında, askeri teşkilatlarda ve halka eğitim veren tekkelerde gerçekleştirilmiştir. Enderun Saray Mektebi'nde de beden eğitimi ve spor talimleri yapılmıştır. II. Mahmut döneminde müzik ve beden eğitimi akademisi şeklinde yeniden yapılandırılmış ve birçok branşta eğitimler gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimlerin başında binicilik, okçuluk, güreş ve atlamalar gelmektedir. Askeri kurumlarda beden eğitimi ve spor, acemi oğlan ve cambazhanelerde askeri eğitim şeklinde uygulanmıştır. Ancak, gerileme dönemiyle birlikte spor alanında da kopukluklar yaşanmış ve 1834 yılına kadar yeni okulların açılması gibi herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir. Tanzimat dönemi Osmanlı'nın batıya yöneldiği bir dönem olduğundan, eğitim ve spor alanlarında birçok yenilik yapılmıştır (Güçlü, 2001).

Spor, 1863 yılında cimmastik dersleri olarak, Mektebi Harbiye, Mektebi Bahriye, Kuleli İdadisi ve diğer askeri okullarda başladı. Daha sonra 1869 yılında Maarif-1 Umumiye Nizamnamesi ile bu uygulama rüştiyeler de dahil olmak üzere genişletildi. Bu sayede spor, Avrupa Aydınlanma Çağı'nda olduğu gibi laikliğe, bağımsızlığa ve beden eğitiminin bir parçası olarak yönelmiştir (Fişek, 1985).

Beden eğitimi ve spor dersinin okul programlarına girişi hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı kaynaklarda, devlet ikinci meşrutiyet döneminden itibaren beden eğitimi ve sporu devletin politikası haline getirerek bir program çerçevesinde değerlendirmiş ve sadece okullarda değil aynı zamanda gündelik yaşamın bir parçası haline getirmiştir (Türkmen, 2013). Bazı kaynaklarda da askeri okullar aracılığıyla cimmastik adıyla programlara dahil olduğunu iddia ederken, önemli bir spor ve eğitim geçmişine sahip Selim Sırrı Tarcan ise beden eğitimi ve sporun ders olarak Galatasaray Lisesi ile programlara girdiğini savunmaktadır. Meşrutiyet dönemi ve kurtuluş mücadelesi yıllarında (1908-1922), beden eğitiminin gelişmesine ve ülkenin eğitim gücünün bir parçası olan öğretmen yetiştirilmesine büyük önem verilmiştir. Balkan Savaşı ve Çanakkale Savaşı sırasında öğretmen okulu öğrencilerinin alınmamasıyla birlikte, sivil ve askeri okullarda beden eğitimi dersleri hızla yaygınlaşmıştır. 1910-1911 yılları arasında

Maarif Nazırı Emrullah Efendi'nin görevi sırasında ilk lise açılmış ve Terbiye-i Bedeniyye adıyla haftada bir saat beden eğitimi dersi verilmiştir. Sultanilerde (lise) 1913 yılında haftalık olarak iki ders saati olarak beden eğitimi dersi vermeye başlanmıştır. 1915 yılından itibaren ise kız ve erkek sultanilerde (lise) haftalık birer ders saati terbiye-1 bedeniyye dersi uygulanmaya başlandı. Darulmuallim (erkek öğretmen okulu) ve Darulmuallimat (kız öğretmen okulu) da haftalık iki ders saati terbiye-1 bedeniyye dersi veriyordu ve öğretmenleri Selim Sırrı Bey ve Hantura Hanım'dı. Bu okulların haftalık ders saati 23'tü. Beden eğitimi dersleri, ülkenin genel eğitimin ayrılmaz önemli bir parçası olarak görüldüğü için öğretim programlarına dahil edilmiştir. Bu uygulama Tanzimat döneminde başlamış ve Cumhuriyet tarihinde sürekli olarak gözden geçirilerek geliştirilmiştir (Yıldırım ve Yetim, 1996).

1923 yılında, İcra Vekiller Heyeti'nin 6. maddesinde belirtilen karar doğrultusunda, beden eğitimi dersini verecek bir öğretmeni yetiştirebilen okulun açılması ve izcilik faaliyetlerine önem verilmesi kararlaştırıldı. Bu kararla birlikte, ortaokul ve liselerde beden eğitimi dersleri zorunlu hale getirildi. Programla ilgili esaslar uygulamaya konuldu (Güçlü, 2001). Beden eğitimi dersi, ilk olarak 1926 yılında okul öğretim programlarına "cimnastik" adı ile dahil edilmiştir. Zaman içinde adını değiştiren bu ders günümüzde "beden eğitimi ve spor" olarak bilinmektedir (Çöndü, 1999).

Beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyen aktivitelerden oluşur. Bu aktiviteler, "İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları" (Milli Eğitim Bakanlığı, 1988) kapsamında uygulanır. İlköğretim okulları, beden eğitimi veya spor etkinlikleri sekiz yıl devam etmektedir. İlköğretim birinci kademedede başlayan oyun ve fiziki etkinlikler dersi, ikinci kademedede beden eğitimi ve spor dersi olarak öğrencilerin gelişim süreci boyunca devam etmektedir. Ülkemizde müfredatta yer alan beden eğitimi dersleri, ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğrencileri için zorunlu olarak ikişer saat, seçmeli olarak ise iki veya dört saat spor ve fiziksel etkinlikler derslerini içermektedir (Türk, 2012).

2.6. Beden Eğitimi Dersinin Genel Amaçları

Anayasa'nın 58. maddesi, devletin gençleri kötü alışkanlıklardan korumak için gerekli önlemleri alması gerektiğini vurgular. Bu önlemler arasında alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, suçluluk, kumar ve cehalet gibi faktörler yer alır. Anayasa'nın 59. maddesinde ise devletin, yaşı fark etmeksizin Türk vatandaşlarının bedensel ve ruhsal açıdan sağlığını geliştirmek için önlemler alması ve sporun kitleler arasında yaygınlaşması için teşvik etmesi gerektiğini belirtir. Ayrıca, “devlet başarılı sporcuları korur” ifadesiyle sporu ve sporcuyu anayasal güvence altına almaktadır.

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda beden eğitimi dersinin özel ve genel amaçları belirlenerek eğitimim bir parçası olarak yer aldığı belirtilmiştir: (Yağcı, 2012).

Öğretim programlarında beden eğitimi ve spor dersinin hedefinin; öğrencilerin bireysel gelişimleri dikkate alınarak bilişsel, duyuşsal, psikomotor öğrenim alanlarını desteklemek, öz güven, öz disiplin, sayısal, bilimsel akıl yürütme becerilerini geliştirmek, milli ve manevi değerleri desteklemek, çok yönlü yeterliliklerini geliştirmek şeklinde yer almıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018, s. 4).

Günümüzde “Spor” diye adlandırdığımız bedensel hareketler, insanlık tarihi boyunca, serbest zamanlarını değerlendirmek, avcılık, askeri alanda eğitim ve savaş hazırlığı, eğlenceli zamanlar geçirmek ve ülkenin eğitimi ve yönetimi gibi farklı amaçlar için kullanılmış bir olgudur. Hareket ve oyun, insanların doğuşuyla birlikte ortaya çıkmıştır ve tarihin farklı dönemlerinde farklı şekillerde uygulanmıştır. Spor, farklı amaçlara yönelik bir olgu olarak tanımlanabilir ve günümüzde bilimsel bir alan olarak da kabul edilmektedir. Ayrıca eğlence ve ticaret sektörlerinde de azımsanmayacak derecede önemli bir yere tutar. Artan sağlık problemleri karşısında bireyler sağlıklı bir yaşam için spor yaparlar, ancak en önemli amacı beden eğitimi ve sporun eğitim amaçlı kullanımınıdır. Yani, sporun farklı amaçları vardır ve insanlar bunları farklı şekillerde kullanırlar (T. Sönmez ve Sunay, 2001)

Türk Millî Eğitim sistemi, beden eğitimi dersinin hedeflerini, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları doğrultusunda, Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Türk Millî Eğitiminin temel amaçlarına uygun olarak belirlemiştir. Bu hedefler,

öğrencilerin hem kişisel hem de toplumsal yönden sağlıklı, mutlu ve ahlaklı bir kişilik sahibi olmalarını, yaratıcı ve üreten bireyler olarak yetişmelerini, milli değerlerini ve demokratik yaşamın ana ilkelerini benimsemelerini amaçlamaktadır.

Bu genel amaçlar ise (Yağcı, 2012);

1. Atatürk ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor hakkındaki sözlerini anlayabilme ve açıklayabilmek.

2. Milli bayramların ve ulusun kurtuluş günlerinin önemini kavrayarak törenlere istekle katılmak ve sorumluluklar alabilmek.

3. Demokratik hayatta gerekli olan durum ve alışkanlıkları öğrenebilmek.

4. Toplumsal sağlık kurallarını ve gerekli olan ilk yardım bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar edinebilmek.

5. Beden eğitimi ve sporun sağlık yönünden faydalarını anlayarak serbest zamanlarını sportif egzersizlerle değerlendirmeye istekli olabilmek.

6. Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığa karşı olabilmek.

7. Doğayla iç içe bir yaşam, temiz havadan ve güneşin gelişime olan olumlu katkılarından faydalanabilmek.

8. İş birliği yaparak birlikte hareket etme alışkanlığı edinebilmek.

9. Görev ve sorumluluklar alarak, liderliği kabul etme ve çevresindekilere liderlik yapabilmek.

10. Kendine güven ile doğru ve ani kararlar verebilme yeteneği geliştirmek.

11. Spor araçları ve tesisleriyle ilgili alan bilgisine sahip olma ve doğru şekilde bu bilgileri kullanabilmek.

12. Vücudun kas ve iskelet sistemlerini uygun seviyede güçlendirme ve geliştirme kabiliyeti kazanmak.

13. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu artırabilmek.

14. Doğru duruş alışkanlığı edinmek.

15. Temel beden eğitimi ve spor bilgisi, becerisi, tutum ve alışkanlıklarını öğrenmek.

16. Ritim ve müzik eşliğinde hareket etme yeteneği kazanma.

17. Halk oyunlarına ilgi duyarak bilgi ve beceri edinme ve uygulama isteği geliştirme.

18. Kamu kaynaklarını verimli kullanma ve koruma yeteneği edinme.

Beden eğitimi dersleri, 1982 yılından bu yana eğitim kurumlarında genel amaçlar doğrultusunda yürütülmektedir. Bu süreç boyunca, beden eğitimi ve spor dersinin genel amaçlarına yönelik yapılan çalışmalarda beden eğitimi ve spor dersinin genel amaçlarına tam olarak ulaşmadığı sonucuna varılmıştır (T. Sönmez ve Sunay, 2001).

Beden eğitimi derslerinin hedeflerine tam olarak ulaşamamasının birden fazla sebebi vardır. Kalabalık sınıflar, yetersiz malzemeyle ve tam donanımlı olmayan tesislerde yapılan beden eğitimi dersleri, öğretmenlerin ders işleme esnasındaki ve ders dışındaki sorumlulukları ile öğretim yüklerinin fazla olması gibi sorunlar bu sebepler arasında yer almaktadır (Çiçek ve Kirazcı, S. ve Koçak, S., 1998).

2.7. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının özel amaçları; öğrencilerin hareketli ve sağlıklı hayat becerileri, kendini yönetebilen, kişiler arası iletişim kurabilen ve stratejik düşünebilen becerilerini geliştirerek bir sonraki öğrenim sürecine hazırlamaktır. Bu doğrultuda, dersi alan öğrencilerin aşağıdaki program sonuçlarına ulaşmaları beklenmektedir:

1. Bedensel egzersizlere ve branşlara özgü hareket becerilerini geliştirir.

2. Bedensel egzersizleri yaparken hareket kavramlarını ve ilkelerini süreç içinde kullanır.

3. Bedensel etkinlikleri yaparken hareket stratejilerini ve taktiklerin kullanır.

4. Sağlıklı hayat kavramları ve ilkelerini açıklar.

5. Sağlıklı bir yaşam için fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.

6. Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar.

7. Kendini yönetme becerilerini geliştirir.

8. iletişim kurabilen, iş birliği yapan, tarafsız davranışlar sergileyen, çevresine duyarlı, öncülük yapabilen, doğayı koruyan ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).

2.8. Ortaokulda Beden Eğitimi Dersi Uygulamaları

Türkiye'de ortaokulda beden eğitimi dersleri, öğrencilerin fiziksel aktivitelerle ilgili becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir müfredatı takip eder. Bu dersler, öğrencilerin bedensel gelişimlerine katkıda bulunmak, sağlıklı bir yaşam tarzı benimsemelerini teşvik etmek ve spor yapmanın önemini vurgulamak için tasarlanmıştır. Beden eğitimi dersleri, okulların fiziksel eğitim alanlarındaki tesislerinde veya spor salonlarında gerçekleştirilir. Dersler genellikle haftada birkaç kez yapılır (Topalli, 2019).

Derslerde öğrenciler, koşu, yüzme, basketbol, voleybol, futbol, hentbol, badminton, tenis ve atletizm gibi farklı spor dallarını öğrenirler. Ayrıca, beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin esneklik, dayanıklılık, güç ve koordinasyon gibi fiziksel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak egzersizler içerir. Beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin fiziksel aktivitelerle ilgili bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olurken aynı zamanda takım çalışması, liderlik, saygı, adil oyun ve diğer sosyal becerileri de öğretir. Bu dersler, öğrencilerin sağlıklı bir yaşam tarzı benimsemelerine ve fiziksel aktiviteleri hayatlarının bir parçası haline getirmelerine yardımcı olur (Demirhan, 2006).

Beden eğitimi derslerinde, aşağıdaki uygulamalar göz önünde bulundurulmalıdır (Aracı, 1999):

1. Takımlar halinde oyunlar ve yarışmalar düzenlenmeli ve teknik taktik ayrıntıları takım olarak oynanan oyunlarda öğretilmelidir.
2. Karma takım oyunları, kız ve erkek öğrencilere yer verilmelidir.
3. Hareketlilik, çabukluk ve hız çalışmaları, yüksek seviyelerde yapılmalıdır.
4. Kuvvette dayanıklılık çalışmaları erkek öğrencilerde tam kapasite ile yapılmamalıdır.
5. Etkinlikler arasında karışık ritmik hareketler, dans, halk oyunları ve izcilik gibi aktivitelere yer verilmelidir.
6. Spor branşlarında teknik becerilerin geliştirilmesine özen gösterilmeli ve hareketlerin akıcı bir şekilde yapılması sağlanmalıdır.
7. Çalışma süreleri ara dinlenmelerle birlikte 50- 60 dakikayı aşmamalıdır.
8. Öğrencilerin özel ilgi alanları doğrultusunda çok yönlü gelişimleri desteklenmelidir.
9. Sağlık kontrolleri düzenli olarak yapılmalı ve öğrencilerin sağlığına özen gösterilmelidir.
10. Öğrencilerin yaratıcılıkları teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.
11. Verimliliğin sürekliliği için gerekli açıklamalar yapılmalı ve öğrencilerin motivasyonu yüksek tutulmalıdır.

2.9. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Eğitimin niteliğini belirleyen en önemli temel taşlarından biri öğretmendir. Bundan dolayı öğretmeni sadece öğretim programını organize eden değil; öğretmenin toplum içindeki rolünü, öğrenmeleri istendik yönde yaşantısı içinde kullanabilen hatta kültürel mirasın devam ettirilmesinin bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Böylece öğretmenlik mesleği sadece öğrenciye bilgi aktaran değil, öğrenilenlerin istendik yönde davranış haline gelmesini sağlayandır

(Öksüzöğlu, 2009). Beden eğitimi ise öğrencilerin fiziksel aktivitelerle öğretim programı doğrultusunda yetiştirilmesidir. Etkin bir beden eğitimi ve spor öğretmeni, nitelikleri doğrultusunda bilgi ve birikimleri ders içeriklerine uygun yöntemle öğrencilerine kazandırabilen ve öğrencileri ile iletişim kurabilen kişidir (Norman, 2020). Beden eğitimi ve spor öğretmeninin, ahlaki olarak değerlerimize önem veren, gelecek nesillere iyi sporcular bırakan, ülkenin sportif kalkınmasına katkı sağlayan, okul içinde etkinlikler düzenleyen ve etkinlikleri organize eden bir sorumluluğu da vardır. Bunun yanında ders saatleri dışında da okul takımlarını kurmak, yerel ve ulusal yarışmalara katılmak, ulusal bayram ve törenlerde görev ve sorumlulukları da vardır. Ayrıca öğrencilerin gelişimini takip edip yönlendirmeler yaparak yetenekleri doğrultusunda ülke sporunun alt yapısına katkıları da çok önemlidir (Şişko ve Demirhan, 2002). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesi öğretmenlerin tanımı için düzenlenmiştir. Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yöneticilik görevlerini de üstlenen uzmanlık gerektiren bir meslektir. Öğretmenler görevlerini kanunlarda belirtilen amaçlar ve ilkeler doğrultusunda yerine getirmekle sorumludurlar. Bu görevleri yerine getirmek için de belirli bir niteliğe sahip olması gerekmektedir (Aksay Begeç, 2019, s. 8). Beden eğitimi ve spor öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri, mesleki konu bilgisi, ve genel kültür olarak belirlenirken; öğrencileri destekleyen, onları anlayışlı karşılayan ve onlara empatiyle yaklaşan, sabırlı ve güven veren özellikler kişisel nitelikler olarak belirlenmiştir (Çoban ve Turan, 2006). Ayrıca öğrencilerin bütünsel gelişimine katkı sağlaman için öğretmenin psikomotor, bilimsel, sağlık ve eğitim konularında yeterli bilgisinin olması gerektiği bilinmektedir (Demirhan vd., 1996). Bu düşüncelerden hareketle eğitimin istedik sonuçları olan nitelikli, üretken, topluma faydalı bireyler yetiştirmek için alan yeterliliklerini taşıyan öğretmenlerin yetiştirilmesi ve eğitim sistemine dahil edilmesi gerekmektedir (Aydos ve Ünlü, 2010, s. 187). Yine eğitim süreçlerine aktif roller alan akademisyenler, öğretmenler ve öğrenciler ile yapılan çalışmalar çerçevesinde beden eğitimi ve spor öğretmenlerin; alan uzmanlığı yeterli, oto kontrolü yapabilen, proaktif, fizik görüntüsü iyi, anlayışlı, ikili ilişkiler kurabilen, kendini yenileyen, öğrencileri eğlendiren, yönlendirmeler yapabilen, dönüt ve düzeltmeler verebilen, disiplinli vb. konularda niteliklere sahip olması gerektiği sonuçları ortaya çıkmıştır (Saçlı vd., 2009).

2.10. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Nitelikleri

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, psikomotor becerilerin eğitimi, bilimsel yöntemler, hareket bilimleri ve sosyal ilişkiler için insan bilimleri konusunda bilgiler, beceriler ve tutumlar hakkında bilgili olması gerekir. Böylece, beden eğitimi ve spor öğretmeni, öğrencilerin bütünsel gelişimine katkı sağlayabilecektir (Çoban ve Turan, 2006).

Nixon, J.E. and Jewett, A.E. (1980)'e göre bir beden eğitimi ve spor öğretmeninde bulunması gereken bazı nitelikler bulunmaktadır. Bu nitelikler aşağıda verilmiştir:

1. İçinde yaşadığı topluma veya çevreye örnek olmalıdır.
2. Kendini sürekli geliştiren bir kişiliği olmalıdır.
3. Toplum ile iletişim içinde olum sosyal etkinliklere katılım sağlayabilmelidir.
4. Bilgilerini bireylere aktarırken doğru bir dil ve anlatım benimsemelidir.
5. Dersleri öğretim programlarındaki planlara uygun işleyebilmelidir.
6. Öğrencilerin gelişimi için sportif faaliyetler organize etmelidir.
7. Öğrenciler arasında eşitlikçi bir tutum ile hareket etmelidir.
8. Kendini bireylere anlatırken, kurallar çerçevesinde hareket etmelidir.
9. Ders kazanımlarını öğrencilere aktarırken öğrencilerin saygısını ve sevgisini kazanmalıdır.
10. Öğrencileri çok iyi tanıyan, onları ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirmeler yapabilmelidir.

2.11. Tutum

Kişilere özgü olan ve nesnelerin veya kişilerin duygu, fikir, tavır, eğilim ve tutumlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir yaklaşım olarak tanımlanan tutum, kişisel bir özelliktir. Araştırmalar, insanların farklı durumlara, nesnelere, kişilere

veya olaylara verdikleri tepkileri anlamak için kullanılabilir. Bu bilgi, taktiklerin ve stratejilerin belirlenmesine yardımcı olabilmektedir. Tutum üzerine yapılan araştırmalar, tutum farklılıkların ölçülmesine ve bu değişikliklerin davranışlara nasıl yansiyabileceğine dair tahminler yapılmasına olanak tanır. Öğrencilerin tutumları, nesneler, kişiler ve diğer faktörler karşısında oluşan istenilen davranışların sağlanması için uygun koşulların oluşturulmasıyla şekillenir. Bu tutumlar, öğrencilerin derslere karşı hissiyatları, inançları, ilgi ve istek değerlerinin birleşiminden oluşur (Osborne vd., 2003).

Öğrencilerin başarısını etkileyen tutumlarının ölçülmesi için, zihinsel, duygusal ve psikomotor davranışlarının yanı sıra tutumlarının da ölçülmesi önerilmiştir. Tutumlar, davranışların gözlem yapılarak belirlenmesi, kişinin kendini anlatabilmesi, görüşmeler, derecelendirme ölçekleri ve resimlere hikayeler uydurma gibi yöntemlerle ölçülebilir (Tezbaşaran, 1996).

2.11.1. Tutumun Öğeleri

Tutumlar, Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal olmak üzere üç boyutta incelenir (Ülgen, 1997). Bu boyutlar birbirleriyle bağlantılı ve tutarlıdır. Bu üç boyut arasındaki ilişki ve etkileşim net bir şekilde ayrılamaz. Bir boyut, diğer boyutu etkileyebilir. Boyutlar arasındaki etkileşim güçlü ve tutarlı olduğunda, olumlu bir boyuta sahip tutumlarımızın her ögesi de olumlu olacaktır. Bu tutumlar hiç değişmeden ve dirençli bir şekilde sabit kalmaktadır (Altn, 2016).

2.11.1.1. Bilişsel Öge

Bireylerin tutumları, çevresindeki uyaranlarla ilgili bilgi ve deneyimlerinden kaynaklanan zihinsel öğelerdir. Bu öğeler, kişinin tutum objesi hakkındaki düşüncelerini, inançlarını, deneyimlerini ve bilgilerini ifade eder (Temizkan, 2008).

Bir kişinin tutumu, konu hakkında edindiği deneyim ve bilgilerle oluşur. Ancak, bir konu hakkında tutum oluşmadan önce kişinin varlığından haberdar olması gerekir. Tutum, gerçeklerle uyumlu olduğunda daha kalıcı hale gelir. Bu nedenle, tutum oluşumu için öncelikle uyaranın varlığına dair farkındalık oluşması gerekmektedir. Cümlelerin yerlerini değiştirerek şöyle de ifade edebiliriz: Tutum, bir konu hakkında edinilen deneyim ve bilgilerle şekillenir. Ancak, önce kişinin konudan haberdar olması gerekmektedir. Tutum, gerçeklerle uyumlu olduğunda daha kalıcı hale gelir. Bu nedenle, tutum oluşumu için öncelikle uyaranın varlığına dair farkındalık oluşması gerekmektedir (Canlı, 2013).

2.11.1.2. Duyuşsal ğe

Tutumların oluşmasında etkili olan başka bir unsur, duyuşsal boyuttur. Duyuşsal boyut, tutumumuzu belirleyen en önemli faktördür çünkü önce duygusal olarak etkileniriz. Karşılaştığımız nesnelere karşı göstermiş olduğumuz tavrın olumlu veya olumsuz olacağını ortaya çıkaran boyuttur. Duyuşsal unsur, tutumumuzun kişiye göre değişen, hoşa gitme veya hoşa gitmeme yönünü gösterir (Baysal ve Tekarslan, 1996).

İnsanların psikolojik yapıları, biyolojik, sosyal, kültürel ve duygusal faktörlerin etkileşimi sonucu oluşur. Bu yapı, ilgi, kaygı, kışkırtıcılık, karakter özellikleri, kendini gerçekleştirme, mutluluk, heyecan, sevgi, tasa, korku ve zgven gibi duygusal alanlarla ilgilidir. Herhangi bir olay, nesne, durum veya evre, insanların olumlu veya olumsuz değerlendirmelerine tabi tutulur. Bu değerlendirmeler, tüm uyaranlarla ilgilidir ve sürekli olarak değişebilir (V. Sönmez, 1990).

Bir kişi, bir nesne hakkında olumlu bir tutum sahibi ise, bu nesneyi olumlu bir şekilde değerlendirecektir ve olumlu duygular geliştirecektir. Ancak, olumsuz bir tutum geliştirdiğinde o nesneyi de olumsuz olarak değerlendirecek ve bu nesne hakkında olumsuz duygular hissedecektir. Bu ifadeleri farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse, bir kişinin tutumu, bir nesnenin değerlendirmesinde belirleyici bir faktördür ve bu değerlendirme, kişinin duygularını da etkiler (Kağıtbaşı, 1988).

2.11.1.3. Davranışsal Öge

Tutumun davranışsal tamamlayıcısı, tutum nesnesine yönelik tavrımızı belirler. Bu, tutum objesine karşı her türlü davranışa hazır olma durumunu ve gözlemlenebilen tüm davranışları içerir, sözlü veya başka şekillerde olabilir. Tutumla uyumlu eylemlerde bulunma eğilimini ifade eder ve kişilerin duygu ve düşüncelerine uygun hareket etme isteğini içerir (Tavşancıl, 2014).

Davranışlar, sözlü veya diğer fiziksel hareketlerle gözlemlenebilir. Örneğin, bir kişinin olumlu bir tutumu varsa, o kişi destekleyici davranışlar sergileyebilir, yardım edebilir ve koruyabilir. Olumlu bir tutuma sahip olan bir kişi, bir nesneye veya olaya yaklaşma, onu destekleme, ödüllendirme ve yardım etme eğilimindedir. Olumsuz tutuma sahip bireyler ise, o objeye veya olaya karşı kayıtsız kalabilir, eleştirebilir, olumsuz davranışlar sergileyebilir veya zarar verebilir (İnceoğlu, 2011).

2.11.2. Tutumların Oluşmasını Etkileyen Faktörler

Bireyin tutumları, erken çocukluk döneminde yaşadığı olaylar veya travmalar gibi deneyimlerden etkilenir. Bu deneyimler, bireyin davranışlarının şekillenmesinde önemli bir rol oynar (Girgeç, 2022).

Düşünceler, eksik veya yanlış bilgiye dayandığı için temelsiz olabilir ve bu nedenle olumsuz tutumlar olarak nitelendirilebilir. Önyargılar da aynı şekilde, temeli olmayan veya doğruluğu ispatlanmamış düşüncelerdir. Her birey, toplumda bulunduğu konuma göre belirli tutum ve davranışlar sergiler. Bu tutum ve davranışlar, bireyin içinde yer aldığı grubun beklentilerine göre şekillenir. Birey, zamanla grubun tutumlarını benimseyebilir ve kendi davranışlarını da buna göre düzenleyebilir. Bireyin benlik duygusu da kişinin kim olduğu, ne olmak istediği ve çevresinde nasıl algılandığı hakkındaki bilinçli durumudur. Bu duruma göre birey, tutumlarını değiştirebilir ve davranışlarını şekillendirebilir (Keskin, 2015). Sonuç

olarak, insanlar eğitim süreleri boyunca birçok bilgi ve beceri edinirler. Bu edinilen bilgi ve beceriler, bilişsel ve düşünsel öğelerin temelini oluşturur ve alışkanlıklar haline gelir. Tutumlar, bu öğelerdeki değişikliklere bağlı olarak değişebilir (Özyalvaç, 2010).

2.11.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutum

Tutum, öğrenilmiş yatkınlıktır ve davranışlarımızı motive eden belirlenmiş ve öğrenilmiş yatkınlıklarımızdır. Bu eğilim, sürekli olarak olumlu veya olumsuz tepkiler vermemize ve aynı şekilde davranmamıza neden olabilir (Morgan, 1995). Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları, çeşitli faktörlerden etkilenir. Bu faktörler arasında öğrencilerin okudukları okulun türü, fiziki donanımı, öğretmen ve yönetici kadroları, öğrencilerin cinsiyetleri, bulundukları sınıf seviyeleri ve yaşları yer almaktadır. Ayrıca, öğrencilerin sporculuk durumları, ebeveynlerinin beden eğitimi ve spora bakışı, maddi durumları, okulların konumu ve yaşadıkları yerin sosyo – ekonomik durumu gibi birçok faktör de etkili olabilir. Bu nedenle, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını anlamak için bu faktörleri dikkate almak önemlidir. Bireyler, zihinsel, duygusal ve sosyal tepkilerini bilgi, deneyim ve isteklerine dayanarak düzenlerler. Bu tepkiler, tutum olarak adlandırılır. Tutumlar, kişilerin kendilerine veya çevrelerindeki nesnelere ve toplumsal olaylara karşı düzenledikleri tepkilerdir (İnceoğlu, 2004).

Tutumlar, insanların davranışlarını şekillendiren duygusal faktörlerdir ve özellikle gençlerin hareketlerini belirleyebilir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu bir tutum geliştirmek, öğrencilerin ders konularına ilgi duyması ve önemini anlamasıyla mümkündür. Okullarda, öğrenciler derslere, öğretmenlere ve arkadaşlarına karşı tutumlarını oluşturabilir ve geliştirebilirler. Bu fikir, yapılan araştırmalar tarafından da desteklenmektedir (Özmenteş, 2006). Öğrencilerin derslere yönelik tutumlarını belirleyen birçok faktör vardır. Bunlar arasında öğrenme ortamı, öğrencinin geçmiş deneyimleri, başarı hırısı, benlik algısı, öz-yeterlilik algısı, öğretmenin yaklaşımı ve öğretim yöntemleri, öğrenme ortamının psikolojik ve fiziki özellikleri, güvenliği ve öğretmen-öğrenci arasındaki psikolojik

ve sosyal destek yer alabilir. Bu faktörlerin etkisiyle öğrencilerin derslere karşı tutumları şekillenir. İyi sınıf ilişkileri ve sınıf yönetimi tarzı da tutumların oluşumunda önemli bir rol oynar. Öğretmenin tutumu, öğretim yöntemleri ve öğrenme ortamı da öğrencilerin derslere olan tutumlarını belirleyen faktörler arasındadır. Bu nedenle, bu değişkenlerin önemi tutumları etkileyen faktörler arasında vurgulanmaktadır (Hootstein, 1995).

Öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine ilişkin olumsuz tutum içinde olmaları, onların bu tutumlarının ileride de devam edebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, çocukların ve ergenlerin tutumları, eğitim programlarının oluşturulması ve müfredatların değerlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ders etkinliklerinin dikkat çekici bir şekilde işlenmesi, ders için belirlenen hedeflerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olabilir. Bu da çocukların ve gençlerin ileride farklı fiziksel etkinliklere katılmalarını teşvik edebilir. Ayrıca, olumlu bir tutum geliştirerek derslere katılan öğrenciler, toplumda spor yapma alışkanlığının artmasına katkıda bulunabilirler (Silverman ve Scrabis-Fletcher, 2004).

2.11.4. Okula Karşı Tutum

Tutumun kelime anlamından ve alt boyutlarından hareketle okula ilişkin tutumu; okula yönelik olarak öğrencilerin ilgileri ile duyguları olduğunu belirtebiliriz. Öğrencilerin bu duygularının okul içindeki yaşantıların sonucu olarak olumlu veya olumsuz olabileceği mümkündür (Arul, 2002). Olumlu tutum, bir durumu özümseyerek iyi ilişkiler kurabilme durumu iken, olumsuz tutumlar ise bir obje ya da düşünce karşısında olumsuz fikirlere sahip olmak veya kabullenememe durumunu yansıtmaktadır (Demirhan vd., 1996). Okula karşı tutumu etkileyen bir çok faktör vardır. Okul idarecileri, öğretmenler, aileler ve okulun fiziki yapısı ile araç gereç durumu öğrencilerin okula ilişkin tutumunu etkileyen faktörlerin başında gelmektedir (Adıgüzel, 2012, s. 31). Burada özellikle idarecilerin ve öğretmenlerin öğrencilerin okuldaki başarısını arttırmanın yolu okula ilişkin olumlu tutumunu arttırmaktır. Araştırmalar akademik başarının okula karşı tutumu etkilediğini belirtmiştir. Yapılan araştırmada akademik olarak başarısız olan öğrencilerin okula

karşı olumsuz bir tutum geliştirdiğini, başarılı olan öğrencilerin ise öğrenmeye daha istekli oldukları göstermiştir. (Açıkgöz, 2017, s. 22). Tüm araştırmalar incelendiğinde okulun ilk yıllarında akademik başarıdan ziyade öğrencinin okulu sevmesini, okul içindeki atmosferden hoşlanmasını ve okula uyum sağlamasını sağlamak önemlidir. Öğrencinin bu olumlu okul iklimi içinde akademik başarıyı da yakalaması mümkün olacaktır (Glasser, 2000).

2.12. İlgili Araştırmalar

2.12.1. Yurtiçi Çalışmalar

Beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum, okula karşı tutum ve öğretmen niteliklerine ilişkin görüşler ile ilgili alan yazın incelendiğinde;

Topalli (2019), 898 öğrenciyle beden eğitimi ve spor tutum ölçeği uygulayarak; cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, aile içinde spor yapan bireyler olma durumlarına göre değişkenlerin ilişkileri üzerinde çalışmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyet ve ailesinde spor yapan birey olma tutumları arasında anlamlı fark bulunmuş. Anne ve babalarının eğitim durumu düzeyine göre tutumlarında ise anlamlı fark bulunamamıştır. Her iki okul bazında öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının pozitif olduğu ve farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Okut (2017), yaptığı bir araştırmada, Muş ilindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile spor yapma ve diğer faktörler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, 2015-2016 eğitim öğretim yılında toplam 766 öğrenciye beden eğitimi dersi tutum ölçeği uygulanmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine ilişkin tutumlarının, sınıf seviyeleri, okul saatleri dışındaki boş zamanlarında sporculuk durumları ve kulüp sporculuk durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur.

Alpaslan (2008), tarafından yapılan araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğretim yöntemlerine ilişkin algıları ve

beden eğitimi dersine ilişkin tutumları incelenmiştir. 697 öğrencinin katıldığı araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının azaldığını göstermiştir. Lisanslı sporcu olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puan ortalamalarının lisanslı sporcu olmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ekici vd. (2011), 387 öğrencinin katıldığı bir çalışmada, Muğla ilindeki bir lisede 2010-2011 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirildi. Bu çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları, cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve öğrenim gördükleri alan programlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş. Kadın ve erkek öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu gibi, sınıf düzeyi ve öğrenim aldıkları bölüm programı da tutum puanlarını etkilediği görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum puanlarında belirgin farklılıkların olduğu ortaya çıktıği görülmüştür.

Z. Çelik ve Pulur (2011) tarafından yapılan bir çalışma, Denizli ilindeki lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya, meslek lisesinde 168 öğrenci (34 kadın, 134 erkek) ve Anadolu lisesinde 318 öğrenci (86 kadın, 64 erkek) katılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, erkek öğrencilerin tutum puan ortalamalarının kız öğrencilerin tutum puan ortalamalarına göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca, aile içinde spor yapan kişilerin bulunduğu öğrencilerin tutum puanlarının, aile içinde spor yapmayan öğrencilere göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, beden eğitimi ve spor dersine daha olumlu bir tutum sergileyen öğrenciler, erkek öğrenciler ve spor yapan aile bireyleri olan öğrencilerdir.

Karadağ (2012)'de yaptığı çalışmada, ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları incelenmiştir. Araştırmaya 501 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları, cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, okul takımlarına seçilme durumları ve spor kulüplerinde sporculuk durumlarına göre farklılık göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutum puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Okul takımında oynayan öğrencilerin tutum puanları, takımda oynamayanlara göre daha yüksek

bulunmuştur. Benzer şekilde, spor kulüplerinde lisanslı sporcu olanların, sporcu olmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Kır (2012) tarafından yapılan bir araştırmada, Kırıkkale'deki 7 ilköğretim okulundan 389 kız ve 384 erkek öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları, ortaokul kademesinde öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu bir tutum sergilediğini ortaya koymuştur. Öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, ev sahiplik durumları ve beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti gibi faktörlere göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum puanları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Gökhan vd. (2022) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması için 451 öğrencinin tutumları incelenmiştir. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde, okula yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan araştırmada beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, egzersiz veya spor yapma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği, sporla ilgilenme değişkenine göre ise anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Okula yönelik tutumlarının da cinsiyet, sınıf düzeyi, sporla ilgilenme, egzersiz veya spor yapma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği belirlenmiştir. Son olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır.

Açıkgöz (2017) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutum düzeyleri, akran zorbalığı düzeylerini ve akran mağdurluğu düzeylerini belirlemek ve bu düzeyler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için Kocaeli ili Kartepe ilçesindeki 10 ortaokul kurumunda oranlı örnekleme ile seçilmiş 640 öğrencinin okula ilişkin tutum düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin okula karşı tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Yine öğrencilerin okula karşı tutum düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında kız öğrenciler lehine, sınıf düzeyi değişkeni arasında alt sınıf öğrencileri lehine ve okul başarıları arasında başarılı öğrenciler lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur.

Demirhan vd. (1996) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre öğrenciler beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken en önemli üç niteliği sırası ile; öğrencileri her konuda anlama, mesleki bilgi ve becerilerinde yeterlik ve mizah duygusuna sahip olma olarak ifade etmişlerdir.

Alan yazın incelendiğinde araştırmaların çoğunlukla nicel ve beden eğitimi dersine ilişkin tutumlar üzerine odaklandığı ayrıca demografik özelliklerin ön planda tutulduğu görülmüştür. Buradan hareketle nitel çalışmaların daha derinlemesine okula, beden eğitimi dersine ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine yönelik yapılmasının alana önemli katkı sunacağını söyleyebiliriz.

2.12.2. Yurtdışı Çalışmalar

Alan yazın incelendiğinde yurt dışı çalışmalarının beden eğitime, okula ilişkin ve beden eğitimi dersine ilişkin tutumlar üzerine odaklandığı görülmektedir. Yapılan bu araştırmalardan bazıları incelenmiş ve sunulmuştur.

Colquitt vd. (2012), tarafından yapılan bir araştırmada, Georgia'da uygulanan bir politika kapsamında 122 öğrenci incelenmiş ve öğrencilerin beden eğitime yönelik tutumları araştırılmıştır. Araştırmada "Fitness Testi" ve "Ortaokul Öğrencileri İçin Beden Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmış, öğrencilerin genel olarak beden eğitime olumlu bir tutum sergilediği ve sağlıklı bir yaşam için fitness'ın beden eğitime yönelik tutumda aracı bir faktör olarak görev yaptığı ortaya konulmuştur.

Zeng vd. (2011), 2010-2011 akademik yılı boyunca beş farklı şehrin kamu okullarından 603 erkek ve 714 kadın olmak üzere toplam 1317 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, çeşitli değişkenlere dayalı olarak öğrencilerin fiziksel eğitim dersleri ve spor seçimleri tercihlerini analiz etmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin genel olarak fiziksel eğitim derslerine olumlu bir tutum sergilediğini ve cinsiyet, ırk ve ekonomik arka plana göre fiziksel eğitim dersleri için tutum puanlarında önemli farklılıklar olduğunu göstermiştir.

Dismore vd. (2006) tarafından yapılan araştırmada, Japon ve İngiliz öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelendi ve sonuçlar, her iki ülkenin öğrencilerinin de beden eğitimi dersine olumlu bir tutum sergilediğini ortaya koymuştur. Yani, Japon ve İngiliz öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı olumlu bir tutumları olduğu bulunmuştur.

Koreli ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ve bu ders kapsamındaki testlere ilişkin tutumlarını araştıran Cho (2004), bu iki tutum arasındaki ilişkiyi de incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, Kore vatandaşı ortaokul öğrencileri için uyarlanmış "Beden Eğitimi Tutum Ölçeği" kullanılarak veriler toplanmıştır. 111 öğrencinin katıldığı çalışmada, öğrencilerin memnun olma düzeyleri ve uygulanan beden eğitimi ve spor müfredatının Kore'deki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği sonucuna varılmıştır.

Hatten (2004) beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarını karşılaştırmak amacıyla, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet ve etnik kökenlerine göre sınıflandırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin beden eğitimiyle ilgili tutumları, etnik köken, sınıf ve cinsiyetlerine bakılmaksızın olumlu olduğu bulunmuştur. Ancak, cinsiyete göre öğrenciler arasında beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum farklılıkları tespit edilmektedir ve erkek öğrencilerinde kız öğrencilerde göre daha iyi bir tutum sergilediği görülmüştür. Bu sonuçlar, 35 maddelik "Beden Eğitimi Tutum Anketi" ve açık uçlu sorular kullanılarak elde edilmiştir.

Tomik (2008) Polonya'da ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını inceleyen bir çalışma yürüttüğü çalışmada, rastgele seçilmiş 103 spor kulübünden 2704 öğrenciyi "Gençler İçin Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum Anketi"ni kullanmıştır. Sonuçlar, katılımcıların genel olarak beden eğitimi ve sporlara olumlu bir tutum sergilediklerini, ancak heves eksikliği yaşadıklarını gösterdiği, ortaokul öğrencileri, bilişsel bileşen indeksi hariç olmak üzere, lise öğrencilerine göre beden eğitimi ve sporlara daha yüksek tutum sergilediği ve okul spor kulüplerinin üyeleri olmanın, olmayanlara göre beden eğitimi ve spora daha olumlu bir tutum sergilediği bulunmuştur.

Robinson (2009) fiziksel eğitime yönelik öğrenci tutumlarını incelemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Çalışma grubu 506 öğrenciden oluşuyordu ve

veriler "Fiziksel Eğitime Yönelik Tutum Anketi" kullanılarak toplandı. Araştırma bulguları, öğrencilerin fiziksel eğitimde hem olumlu hem de olumsuz deneyimler yaşadıklarını ortaya koyduğu, öğrencilerin fiziksel eğitime yönelik olumsuz izlenimlerinin, akranları, fiziksel eğitim öğretmenleri, fiziksel eğitim programının yapısı ve fiziksel eğitime verilen değer gibi faktörlerle yakından ilişkili olduğu bulunmuştur.

Kumar ve Singh (2011) cinsiyet ve yaş değişkenlerine dayalı olarak 12 ila 14 yaş arasındaki 302 kız ve 332 erkek öğrenciyle bir çalışma yaptı ve fiziksel eğitim ve sporlara yönelik tutumlarını incelenmiştir. Çalışmada "Fiziksel Eğitim Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Sonuçlar, lise öğrencileri arasında cinsiyete dayalı olarak fiziksel eğitim derslerine yönelik tutumların farklı olduğunu, ancak ortaokul öğrencileri arasında farklılık olmadığını göstermektedir.

Pano ve L. Markola (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, 1062 lise öğrencisi araştırılmış ve 14-18 yaş aralığındaki öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum ve algıları değerlendirilmiştir. Veriler, anketler kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, beden eğitimi okul programlarına rağmen düzenli olarak beden eğitimi ve spora katılan öğrencilerin oranı %14.21'dir.

Yurtdışı araştırmalar incelendiğinde konun çoğunlukla beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak; cinsiyet, sınıf, lisanslı veya bir kulüpte spor yapan, ebeveyni sporcu olanlar etrafında yoğunlaştığı, örneklemin İlköğretim ve ortaöğretim üzerinden belirlendiği, araştırmaların nicel yöntemler üzerinden çoğunlukla gerçekleştirildiği görülmektedir. Buradan hareketle nitel araştırmaların ve konu çerçevesinin genişletilmesinin alanda araştırma yapacaklara önemli katkı sunacaktır.

2.13. Araştırmanın Kuramsal Temeli

Bu çalışmada Homer ve Kahle (1988) tarafından geliştirilen Değer-Tutum-Davranış Hiyerarşi Modeli ile Sherif ve Sherif (1967) tarafından ortaya atılan Sosyal yargı kuramı temel alınmıştır.

2.13.1. Değer-Tutum-Davranış Modeli

Tutum davranış çalışmalarında çokça kullanılan değer-tutum-davranış DTD modeli, etkinin soyut olarak değerlerden orta seviyede kabul edilen tutumlara ve hedef davranışa doğru gitmesi olarak tanımlanmıştır (Homer ve Kahle, 1988). Homer ve Kahle (1988), gıda alışverişi yapan bireyler üzerinde yaptıkları araştırmada, hipotezlerini destekler nitelikte değerlerin tutumlara etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Yine değerlerin tutumlar aracılığıyla davranışlar üzerinde oluşan dolaylı etkinin, davranışlar üzerinde oluşan doğrudan etkiye oranla da daha kuvvetli olduğu sonucu çıkmıştır. Sonuçlara bakıldığında, sıralamadaki son aşamada tutumların davranışları etkilediği bulunmuş ve değer-tutum-davranış hiyerarşisi ortaya çıkarılmıştır (M. K. Yılmaz ve Aytekin, 2020, s. 441).

Homer ve Kahle (1988)'nin "Değer, Tutum, Davranış Hiyerarşi Modeli" ne göre; değerlerin, tutumları direk olarak belirlediği, tutumların da davranışların direk olarak belirleyicisi olmada etki ettiği belirtilmiştir (Marso ve Hasan, 2017).

2.13.2. Sosyal Yargı Kuramı

Sherif ve Sherif (1967) tarafından ortaya çıkarılan sosyal yargı kuramı çerçevesinde, kişilerin tutumlarının ilgileri düzeyinde şekillendiği belirtilmiştir. Alan yazın incelendiğinde bu kuramın, var olan bilgileri ve hissettikleri duyguların doğrultusunda tutumlarına yeni bilgiler eklemesi olduğu belirtilmektedir (Solomon vd., 2006). Sosyal yargı teorisi, kişilerin düşüncelerine yönelik olarak bir çerçeve görevi gördüğünü söylemektedir (Brehmer, 1988). Ostrom ve Brock (1968)'da bu teori kapsamında yaptıkları araştırmada bireylerin ilgi düzeylerinin, tutum ile yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi hakkında bilgi sunulmuştur. Bu bilgiler arasında araştırma modeli, evren ve örneklem seçimi, veri toplama araçları ve yöntemleri, veri analizi yöntemleri ve çalışma planı yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Tarama modellerinden betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutularında beden eğitimi ve spor öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi ve spor dersi ilişkisi ve bu değişkenlerin öğrencilerin demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modeli “iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri” şeklinde tanımlamıştır (Karasar, 2018).

3.2. Evren

Çalışma neticelerinin genellendiği çalışma kapsamında bulunan özellikleri ortak olan ünitelerin toplamına evren (yığın) denilmektedir (Ural ve Kılıç, 2011). Çalışmanın evrenini Kocaeli ili Körfez ilçesinde bulunan 22 kamu kurumu olan resmi ortaokullar oluşturmaktadır. İlçede bulunan 1 adet Özel Eğitim Uygulama okulu evren dışı bırakılmıştır. **Tablo 3.1**’de evrene ait okullar görülmektedir.

3.3. Örneklem

Araştırmanın çalışma gurubu, Amaçlı Örnekleme yöntemlerinden olan Tabakalı Amaçsal Örnekleme Yöntemi ile belirlenmiştir. Tabakalı örneklem, çalışma grubunun ihtiyaç duyulan birimlerde seçkisizliğe önem duyulmaması

nedeniyle değişiklik gösteren tabakalı amaçlı örneklemeye alan yazında kota örnekleme de denilmektedir (Büyüköztürk, 2014). Bu yöntemin seçilmesinin temel sebebi, evrenin çeşitli özelliklerine (cinsiyet, sınıf vb.) göre kotalar belirleyerek seçim yapılmasıdır (Atli ve Kaya, 2017, s. 335). Örneklem seçiminde, veri toplanacak öğrencilere ulaşımın kolay olması, okulların aynı bölgede bulunması belirleyici olmuştur.

Tablo 3.1. Kocaeli Körfez ilçesinde bulunan kamu kurumuna ait resmi ortaokullar tablosu (Kocaeli Körfez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

Kurum Adı	Telefon	Web Adresi
1-Atatürk Ortaokulu	2625263185	http://korfezataturkortaokulu.meb.k12.tr/
2-Çelik Sanayi Ortaokulu	2625270470	http://celiksanayiortaokulu.meb.k12.tr/
3-Barbaros İmam Hatip Ortaokulu	2625262609	http://762487.meb.gov.tr
4-Halide Edip Adıvar Ortaokulu	2625272911	http://korfezhalideediportaokulu.meb.k12.tr/
5-Hereke Kışladüzü Ortaokulu	2625113600	http://kisladuzuortaokulu.meb.k12.tr/
6-Hereke Nuh Çimento Ortaokulu	2625114079	http://herekenuhcimentortaokulu.meb.k12.tr/
7-Nuh Çimento Vatan Ortaokulu	2625150414	http://nuhcimentovatanortaokulu.meb.k12.tr/
8-Hereke Rıfat Ilgaz Ortaokulu	2625155080	http://korfezrifatilgazortaokulu.meb.k12.tr/
9-İgşa Ortaokulu	2625273397	http://igsasortaokulu.meb.k12.tr/
10-İlimtepe Ortaokulu	2625220616	http://ilimtepeoo.meb.k12.tr/
11-İlimtepe 17 Ağustos Ortaokulu	2625220919	http://ilimtepe17agustortaokulu.meb.k12.tr/
12-Körfez İmam Hatip Ortaokulu	2625272620	http://korfeziho.meb.k12.tr/
13-Kaşgarlı Mahmut İmam Hatip Ortaokulu	2625272911	http://kasgarlimahmutiho.meb.k12.tr/
14-Körfezkent Emlak Konut Ortaokulu	2622902638	http://korfezkentemlakkonutortaokulu.meb.k12.tr/
15-Kirazlıyalı Tefik Fikret Ortaokulu	2625281679	http://kyalitevfikreto.meb.k12.tr/
16-Petkim Ortaokulu	2625282317	http://korfezpetkimortaokulu.meb.k12.tr/
17-Seka Çocuk Dostları Ortaokulu	2625271113	http://sekacocukdostlario.meb.k12.tr/
18-Sevindikli Ortaokulu	2625337088	http://sevindikliortaokulu.meb.k12.tr/
19-Uluğbey Ortaokulu	2625274760	http://korfezulugbeyio.meb.k12.tr/
20-Yarımca Ortaokulu	2625282318	http://yarimcao.meb.k12.tr/
21-Yukarı Hereke Ortaokulu	2625150190	http://yukariherekeortaokulu.meb.k12.tr/
22-Hereke Uzunpınar Ortaokulu	2625150047	http://herekeuzunpinarortaokulu.meb.k12.tr/
23-Körfez Özel Eğitim Uygulama Okulu II.Kademe	2625260161	https://766143.meb.k12.tr/

Tablo 3.1'de çalışmamızın örneklemini Kocaeli ili Körfez ilçesinde eğitim-öğretimlerine devam eden Nuh Çimento Vatan Ortaokulu (57 kız, 50 erkek), Kirazlıyalı Tefik Fikret Ortaokulu (33 kız, 39 erkek), Yukarı Hereke Ortaokulu (38 kız, 47 erkek), Hereke Rıfat Ilgaz Ortaokulu (45 kız, 40 erkek), Yarımca Ortaokulu (158 kız, 165 erkek) ve Körfezkent Emlak Konut Ortaokulu (130kız, 125 erkek) ile toplamda (461 kız, 459 erkek) 920 öğrenci oluşturmaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde veri toplama araçları ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

3.4.1. Öğrenci Bilgi Formu

Araştırmanın, kişisel bilgi formu; öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyleri, lisanslı sporcu durumu, anne-baba spor yapma durumu, spor araç gereç durumu ve ders başarı durumuna yönelik sorulardan oluşmaktadır.

3.4.2. Okula Karşı Tutum Ölçeği

Araştırmada, Adıgüzel (2012)’in geliştirdiği “Okula Karşı Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Adıgüzel’in çalışmasında; ölçeğin, “Güven”, “Sevgi”, “Değer” ve “Uyum” olmak üzere dört alt boyuta sahip olduğu ve alt boyutlarının güvenilirlik değerlerinin Güven alt boyutunda Cronbach’s Alpha değeri 0,745; Sevgi alt boyutunda Cronbach’s Alpha değeri 0,833; Değer alt boyutunda Cronbach’s Alpha değeri 0,753; ve Uyum alt boyutunda Cronbach’s Alpha değeri 0,870 olduğu belirtilmiştir. Ölçek maddelerinin toplamına ilişkin güvenilirlik katsayısının ise 0.860 olduğu belirtilmiştir. 21 maddeden oluşan ölçekte katılımcılardan her bir cümleye ne derecede katıldıklarını belirtmeleri istenmektedir. 5’li Likert tipi dereceleme kullanılan ölçekte 21 maddenin 14’ü olumlu; 3, 4, 5, 8, 11, 17 ve 21 numaralı 7 madde ise olumsuz olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle olumlu cümlelerde geçerli olan puanlamalar sırasıyla; “Hiç katılmıyorum” (1), “Çok az katılıyorum” (2), “Kısmen katılıyorum” (3), “Oldukça katılıyorum” (4) ve “Tamamen katılıyorum” (5) şeklinde iken; olumsuz maddelerde “Tamamen katılıyorum” (1), “Oldukça katılıyorum” (2), “Kısmen katılıyorum” (3), “Çok az katılıyorum” (4) ve “Hiç katılmıyorum” (5) şeklindedir.

Ölçeğin Değerlendirilmesi: Her alt boyuttan alınan yüksek puan kişinin o alt boyutun ölçtüğü özelliğe sahip olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Ölçek değerlendirmesi toplam puan üzerinden de yapılabilmektedir.

Tablo 3.2. Ölçeğin orijinal alt boyutları ve toplam puan Cronbach's Alpha değerleri

Alt Boyut	Cronbach's Alpha
Güven (e1, e2, e3, e4, e5, e6)	,75
Sevgi (e7, e8, e9, e10, e11, e12)	,83
Değer (e13, e14, e15, e16, e17)	,75
Uyum (e18, e19, e20, e21)	,87
OİT Toplam	,86

Bu araştırmamızda ise elde edilen ölçeğe ilişkin güvenilirlik katsayıları; Güven alt boyutunda Cronbach's Alpha değeri 0,646; Sevgi alt boyutunda Cronbach's Alpha değeri 0,759; Değer alt boyutunda Cronbach's Alpha değeri 0,656; ve Uyum alt boyutunda Cronbach's Alpha değeri 0,810 olduğu ve ölçek maddelerinin toplamına ilişkin güvenilirlik katsayısının 0,889 olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin değer boyutundaki 17. madde hem düşük korelasyon yüküne sahip olması hem de çıkarıldığında boyutun güvenilirlik değerinin yükselecek olması dolayısıyla ölçekten çıkarılarak güvenilirlik ve analizler yürütülmüştür. İşlem sonrası ölçeğin alt boyutları ve toplam puan Cronbach's Alpha değerleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.3. İşlem Sonrası ölçeğin alt boyutları ve toplam puan Cronbach's Alpha değerleri.

Alt Boyut	Cronbach's Alpha
Güven (e1, e2, e3, e4, e5, e6)	,65
Sevgi (e7, e8, e9, e10, e11, e12)	,76
Değer (e13, e14, e15, e16)	,66
Uyum (e18, e19, e20, e21)	,81
OİT Toplam	,89

Ölçeğe ilişkin güvenilirlik değerleri incelendiğinde ölçeğin ilgili güven aralığında oldukları görülmektedir.

3.4.3. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Pehlivan (1997) tarafından geliştirilen Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, çalışmada kullanılmıştır. Ölçek 22 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 5’li Likert tipi dereceleme kullanılan ölçekte 22 maddenin 11’ü olumlu; 2, 5, 6,8, 9, 11, 14, 16, 18, 20 ve 22 numaralı 11 madde ise olumsuz olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle olumlu cümlelerde geçerli olan puanlamalar sırasıyla; “Hiç katılmıyorum” (1), “Çok az katılıyorum” (2), “Kısmen katılıyorum” (3), “Oldukça katılıyorum” (4) ve “Tamamen katılıyorum” (5) şeklinde iken; olumsuz maddelerde “Tamamen katılıyorum” (1), “Oldukça katılıyorum” (2), “Kısmen katılıyorum” (3), “Çok az katılıyorum” (4) ve “Hiç katılmıyorum” (5) şeklindedir. Ölçek maddelerinin toplamına ilişkin güvenirlik katsayısının 0,975 olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3.4. Geliştirilen ölçeğin toplam puan Cronbach’s Alpha değeri

Cronbach’s Alpha	
BED Toplam	,879

Araştırmamızda ise ölçek maddelerinin toplamına ilişkin güvenirlik katsayısının 0,879 olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin 9. maddesi hem düşük korelasyon yüküne sahip olması hem de çıkarıldığında boyutun güvenirlik değerinin yükselecek olması dolayısıyla ölçekten çıkarılarak güvenirlik ve analizler yürütülmüştür.

Tablo 3.5. İşlem sonrası ölçeğin toplam puan Cronbach’s Alpha değeri

Cronbach’s Alpha	
BED Toplam	,904

Ölçeğe ilişkin güvenirlik değerleri incelendiğinde ölçeğin ilgili güven aralığında oldukları görülmektedir.

3.4.4. Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği

Demirhan vd. (1996) tarafından geliştirilen Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği, araştırmada kullanılmıştır. Ölçek 24 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 5’li Likert tipi ölçeğin; “Hiç katılmıyorum” (1), “Çok az katılıyorum” (2), “Kısmen katılıyorum” (3), “Oldukça katılıyorum” (4) ve “Tamamen katılıyorum” (5) şeklinde sıralanmaktadır. Olumsuz maddesi bulunmayan ölçekten elde edilen puanların yüksek olması, beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin öğrenci tutumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek maddelerinin toplamına ilişkin güvenirlik katsayısının 0,890 olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3.6. Geliştirilen ölçeğin toplam puan Cronbach’s Alpha değeri

Cronbach’s Alpha	
ÖNÖ Toplam	,89

Tablo 3.7. Araştırmamızda kullanılan ölçeğin toplam puan Cronbach’s Alpha değeri

Cronbach’s Alpha	
ÖNÖ Toplam	,96

Tablo 3.7’de görüldüğü üzere araştırmamızda kullanılan ölçek maddelerinin toplamına ilişkin güvenirlik katsayısının 0,961 olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğe ilişkin güvenirlik değerleri incelendiğinde ölçeğin ilgili güven aralığında oldukları görülmektedir.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak veriler öğrencilere yüz yüze uygulanacak anketler aracılığı ile toplanmıştır.

Fotoğraf 3.1 Verilerin Toplanması

Fotoğraf 3.1'de görüldüğü gibi veriler öğrenciler ile yüzyüze görüşülerek ve ölçekler anlatılarak toplanmıştır. Verilerin toplanması sırasında bazı öğrencilerin, raporlu veya müsabakalarda görevli olmalarından dolayı toplamda 920 kişiden veri elde edilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler SPSS26 programı ile analiz edilerek değerlendirildi.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Verilerin öncelikle normallik dağılımları basıklık ve çarpıklık değerlerine göre kontrol edilecek uç değerler çıkarıldı. Normallik dağılımlarını sağlama durumuna göre parametrik veya parametrik olmayan analizler belirlendi. İkinci aşamada ölçeklerin güvenilirlikleri test edildi. Sonrasında tanımlayıcı ve betimleyici istatistikler yapılmıştır.

Değişkenler arasındaki ilişkiler ve anlamlı farklılıklar demografik özelliklerin kategorik sayısına uygun analiz yöntemleriyle yürütülmüştür. Bu

amaçla bağımlı ve bağımsız değişkenin özelliğine uygun fark testleri: t testi/ANOVA, değişkenler arası ilişkiler Pearson Correlations testi ve değişkenler arası etkileşimler Regresyon analizleri ile belirlenmiştir.

Korelasyon katsayıları: 0,10 - 0,29 küçük, 0,30 - 49 orta ve 0,50 - 1,00 ise büyük etki olarak yorumlanan (Cohen, 1988; Field, 2009; Green ve Salkind, 2014) değer aralıkları dikkate alınmıştır.

Verilerin homojenlik durumları levene testi ile karşılaştırılmıştır. Regresyon analizleri ön koşulları çoklu bağlantılılık (çoklu ortak doğrusallık) ve tahmin hatalarının normal dağılımları uygun kriterlerde olup olmadığı test edilerek analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerden elde edilen puanların anlamlılık düzeyleri $p < 0.05$ değerine göre yorumlanmıştır.

Ölçeklere ait madde puan dağılımları aşağıdaki **Tablo 3.8**, **Tablo 3.9** ve **Tablo 3.10**'da gösterilmektedir.

Tablo 3.8. Okula Karşı Tutum Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımları

Ölçek		N	$\bar{X}$	ss	Çarpıklık	Std. Çarpıklık	Basıklık	Std. Basıklık	Min.	Max.
Alt Boyutu						Hatası		Hatası		
Güven	OİTG1	920	3,50	1,29	-0,43	0,08	-0,85	0,16	1	5
	OİTG2		3,70	1,20	-0,63	0,08	-0,52	0,16	1	5
	OİTG3		3,78	1,34	-0,81	0,08	-0,55	0,16	1	5
	OİTG4		4,24	1,33	-1,56	0,08	0,94	0,16	1	5
	OİTG5		3,09	1,54	-0,14	0,08	-1,45	0,16	1	5
	OİTG6		3,41	1,36	-0,39	0,08	-1,00	0,16	1	5
Sevgi	OİTS7	920	2,98	1,45	0,05	0,08	-1,30	0,16	1	5
	OİTG8		3,32	1,44	-0,31	0,08	-1,23	0,16	1	5
	OİTS9		2,79	1,48	0,23	0,08	-1,32	0,16	1	5
	OİTS10		3,22	1,41	-0,16	0,08	-1,23	0,16	1	5
	OİTS11		3,74	1,43	-0,79	0,08	-0,74	0,16	1	5
	OİTS12		3,50	1,48	-0,48	0,08	-1,22	0,16	1	5
Değer	OİTD13	920	3,31	1,37	-0,29	0,08	-1,10	0,16	1	5
	OİTD14		3,64	1,37	-0,64	0,08	-0,83	0,16	1	5
	OİTD15		3,61	1,40	-0,61	0,08	-0,91	0,16	1	5
	OİTD16		3,41	1,49	-0,40	0,08	-1,26	0,16	1	5
Uyum	OİTU18	920	2,68	1,41	0,33	0,08	-1,16	0,16	1	5
	OİTU19		2,91	1,38	0,10	0,08	-1,19	0,16	1	5
	OİTU20		3,27	1,41	-0,23	0,08	-1,19	0,16	1	5
	OİTU21		3,47	1,47	-0,50	0,08	-1,14	0,16	1	5

Tablo 3.8'de Okula Karşı Tutum Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımlarına ilişkin tutum düzeyleri güven boyutunda elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları, $X = 3,09$ - $X = 4,24$ arasında değiştiği görülmektedir.

Okula ilişkin tutum düzeyleri sevgi boyutunda elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları, $X = 2,79$ - $X = 3,74$ arasında değiştiği görülmektedir.

Okula ilişkin tutum düzeyleri değer boyutunda elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları, $X = 3,31$ - $X = 3,64$ arasında değiştiği görülmektedir.

Okula ilişkin tutum düzeyleri uyum boyutunda elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları, $X = 2,68$ - $X = 3,47$ arasında değiştiği görülmektedir.

Ayrıca basıklık ve çarpıklık değerlerinin $\pm 2,5$ aralığında olduğu ve elde edilen verilerin normallik kriterlerini sağladığı görülmektedir (Tabachnick vd., 2019).

Tablo 3.9. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımları

Ölçek Maddeleri	N	$\bar{X}$	ss	Çarpıklık	Std. Çarpıklık Hatası	Basıklık	Std. Basıklık Hatası	Min.	Max.
BED1	920	4,21	1,36	-1,50	0,08	0,71	0,16	1	5
BED2		3,66	1,51	-0,65	0,08	-1,09	0,16	1	5
BED3		3,51	1,41	-0,51	0,08	-1,00	0,16	1	5
BED4		3,36	1,43	-0,37	0,08	-1,18	0,16	1	5
BED5		4,41	1,10	-1,92	0,08	2,68	0,16	1	5
BED6		3,90	1,45	-0,99	0,08	-0,51	0,16	1	5
BED7		3,81	1,52	-0,82	0,08	-0,90	0,16	1	5
BED8		4,37	1,10	-1,81	0,08	2,38	0,16	1	5
BED10		3,33	1,51	-0,30	0,08	-1,34	0,16	1	5
BED11		4,26	1,22	-1,59	0,08	1,33	0,16	1	5
BED12		4,27	1,22	-1,60	0,08	1,36	0,16	1	5
BED13		3,29	1,42	-0,26	0,08	-1,20	0,16	1	5
BED14		3,82	1,37	-0,88	0,08	-0,53	0,16	1	5
BED15		3,18	1,51	-0,16	0,08	-1,38	0,16	1	5
BED16		4,29	1,24	-1,64	0,08	1,37	0,16	1	5
BED17		3,27	1,50	-0,30	0,08	-1,35	0,16	1	5
BED18		4,16	1,31	-1,41	0,08	0,62	0,16	1	5
BED19		3,53	1,47	-0,50	0,08	-1,16	0,16	1	5
BED20		4,33	1,17	-1,77	0,08	2,03	0,16	1	5
BED21		4,08	1,27	-1,20	0,08	0,26	0,16	1	5
BED22		4,26	1,25	-1,58	0,08	1,19	0,16	1	5

Tablo 3.9'da Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum maddelerinin puan dağılımlarına ilişkin aritmetik ortalamaları, $\bar{X} = 3,18$ - $\bar{X} = 4,41$ arasında değiştiği, ayrıca basıklık ve çarpıklık değerlerinin $\pm 2,5$ aralığında olduğu ve elde edilen verilerin normallik kriterlerini sağladığı görülmektedir (Tabachnick vd., 2019)

Tablo 3.10. Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımları

Ölçek Maddeleri	N	$\bar{X}$	ss	Çarpıklık	Std. Çarpıklık Hatası	Basıklık	Std. Basıklık Hatası	Min.	Max.
ÖNÖ1		3,99	1,33	-1,09	0,08	-0,07	0,16	1	5
ÖNÖ2		3,92	1,33	-0,99	0,08	-0,27	0,16	1	5
ÖNÖ3		4,05	1,32	-1,21	0,08	0,16	0,16	1	5
ÖNÖ4		4,11	1,26	-1,33	0,08	0,61	0,16	1	5
ÖNÖ5		3,57	1,45	-0,56	0,08	-1,06	0,16	1	5
ÖNÖ6		3,82	1,31	-0,85	0,08	-0,43	0,16	1	5
ÖNÖ7		3,43	1,47	-0,41	0,08	-1,19	0,16	1	5
ÖNÖ8		3,64	1,46	-0,66	0,08	-0,97	0,16	1	5
ÖNÖ9		3,79	1,46	-0,84	0,08	-0,75	0,16	1	5
ÖNÖ10		4,28	1,16	-1,65	0,08	1,77	0,16	1	5
ÖNÖ11		3,97	1,30	-1,10	0,08	0,02	0,16	1	5
ÖNÖ12	920	3,85	1,41	-0,91	0,08	-0,55	0,16	1	5
ÖNÖ13		3,65	1,51	-0,71	0,08	-0,98	0,16	1	5
ÖNÖ14		3,73	1,40	-0,77	0,08	-0,71	0,16	1	5
ÖNÖ15		3,66	1,39	-0,66	0,08	-0,80	0,16	1	5
ÖNÖ16		3,04	1,53	-0,03	0,08	-1,44	0,16	1	5
ÖNÖ17		3,94	1,37	-1,07	0,08	-0,19	0,16	1	5
ÖNÖ18		3,64	1,45	-0,68	0,08	-0,91	0,16	1	5
ÖNÖ19		3,70	1,46	-0,74	0,08	-0,87	0,16	1	5
ÖNÖ20		3,72	1,38	-0,72	0,08	-0,75	0,16	1	5
ÖNÖ21		3,66	1,45	-0,69	0,08	-0,91	0,16	1	5
ÖNÖ22		3,12	1,54	-0,12	0,08	-1,44	0,16	1	5
ÖNÖ23		3,69	1,47	-0,71	0,08	-0,94	0,16	1	5
ÖNÖ24		3,78	1,44	-0,86	0,08	-0,66	0,16	1	5

Tablo 3.10'da Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeğine ait maddelerin puan dağılımlarına ilişkin aritmetik ortalamaları, $\bar{X} = 3,04$ - $\bar{X} = 4,28$ arasında değiştiği, ayrıca basıklık ve çarpıklık değerlerinin $\pm 2,5$ aralığında olduğu ve elde edilen verilerin normallik kriterlerini sağladığı görülmektedir (Tabachnick vd., 2019).

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan grubunun demografik özellikleri, değişkenlere ilişkin betimleyici istatistikler, araştırma soruları ve hipotezlere ilişkin istatistiki bilgiler sunulmaktadır.

4.1. Betimleyici İstatistikler

Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, lisanslı sporculuk, anne sporculuk, baba sporculuk, spor araç gereçleri ve ders başarı durumlarına ait frekans ve yüzdelikleri gösterilmektedir.

Tablo 4.1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, lisanslı sporcu, anne spor, baba spor, okul araç gereç ve ders başarı durumlarına göre yüzdelik dağılımları

Değişkenler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	461	50,11
	Erkek	459	49,89
Sınıf	7. Sınıf	449	48,80
	8. Sınıf	471	51,20
Lisanslı Sporcu Durumu	Evet	199	21,63
	Hayır	721	78,37
Anne Spor Durumu	Evet	118	12,83
	Hayır	802	87,17
Baba Spor Durumu	Evet	165	18,00
	Hayır	755	82,00
Okul Araç Gereç Durumu	İyi	237	25,76
	Orta	503	54,67
	Kötü	180	19,57
	Çokiyi	194	21,10
Okul Ders Başarısı	İyi	337	36,60
	Normal	330	35,90
	Kötü	59	6,40
Toplam		920	100,00

Tablo 4.1'de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre %50,11'i kız, %49,89'u ise erkek, sınıf değişkenine göre öğrencilerin %48,80'i 7. sınıf, %51,20'si ise 8. Sınıf, lisanslı sporcu değişkenine göre öğrencilerin %21,63'ü lisanslı sporcu iken, %78,37'sinin ise lisanslı sporcu olmayan, anne spor durumları

değişkenine göre %12,83'ü spor yapan %87,17'si spor yapmayan, baba spor durumları değişkenine göre %18,00'ı spor yapan %82,00'ı spor yapmayan, okulun araç gereç durumları değişkenine göre %25,76'sı iyi, %54,67'si orta ve %19,57'si kötü ve öğrencilerin ders başarı durumları değişkenine göre %21,10'u çok iyi, %36,60'sı iyi, %35,90'ı normal ve %6'sı ise kötü olarak tespit edilmiştir.

4.2. Araştırma Problemleri ve Bulguları

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine karşı tutumlarının **cinsiyet** değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.2'** de sunulmuştur.

Tablo 4.2 Katılımcıların **cinsiyet** değişkenine göre t test sonuçları

Bağımlı değişken	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	n ²	Anlamlı Farklılık
OTÖ	Kız	461	3,46	0,753	918	3,018	0,003	0,010	1**>2
	Erkek	459	3,30	0,829					
BDT	Kız	461	3,72	0,845	918	-	5,806	0,035	2**>1
	Erkek	459	4,02	0,710					
ÖNÖ	Kız	461	3,75	0,968	918	0,433	0,665	0,018	1>2
	Erkek	459	3,73	1,059					

*(p<0.05)

Tablo 4.2'de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre incelendiğinde, öğrencilerin okula ilişkin tutumları beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda; okula ilişkin tutum puanlarında kızlar lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($t_{(918)}=3,018$; $p<0.01$). Ayrıca beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum puanlarında erkekler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t_{(918)}=5,806$; $p<0.01$). Beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin ise anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin tutumlarının **sınıf**

değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.3**'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Katılımcıların **sınıf** değişkenine göre t test sonuçları

Bağımlı değişken	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	n ²	Anlamlı Farklılık
OTÖ	7.sınıf	449	3,488	0,774	918	4,119	0,000	0,018	1**>2
	8.sınıf	471	3,274	0,802					
BDT	7.sınıf	449	3,976	0,789	918	3,960	0,000	0,017	1**>2
	8.sınıf	471	3,770	0,787					
ÖNÖ	7.sınıf	449	3,787	0,988	918	0,433	0,665		1>2
	8.sınıf	471	3,696	1,037					

*(p<0.05)

Tablo 4.3'te araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin okula ilişkin tutumları beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi öğretmen niteliklerinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda; okula ilişkin tutumunda ölçeğinde 7. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t_{(918)}=4,119$; $p<0.01$). Beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumda 7. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t_{(918)}=3,960$; $p<0.01$).

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen nitelikleri **lisanslı sporcu** durumu değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.4**'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Katılımcıların **lisanslı sporcu** değişkenine göre t test sonuçları

Bağımlı değişken	Lisanslı Sporculuk Durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	n ²	Anlamlı Farklılık
OTÖ	Evet	199	3,346	0,779	918	-	0,521		1<2
	Hayır	721	3,387	0,800					
BDT	Evet	199	4,050	0,645	918	4,156	0,000	0,014	1**>2
	Hayır	721	3,821	0,824					
ÖNÖ	Evet	199	3,676	1,027	918	-	0,313		1<2
	Hayır	721	3,758	1,010					

*(p<0.05)

Tablo 4.4'te araştırmaya katılan öğrencilerin lisanslı sporcu değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin okula ilişkin tutumları beden eğitimi ve spor

dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin lisanslı sporcu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda; beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumda lisanslı sporcular lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t_{(918)}=4,156$; $p<0.01$).

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen nitelikleri **anne sporculuk** durumu değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.5**'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Katılımcıların **anne sporculuk** durumu değişkenine göre t test sonuçları

Bağımlı değişken	Anne spor durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	n ²	Anlamlı Farklılık
OTÖ	Evet	118	3,431	0,790	918	0,773	0,440		1>2
	Hayır	802	3,371	0,796					
BDT	Evet	118	3,692	0,833	918	-2,624	0,009	0,007	1***>2
	Hayır	802	3,897	0,786					
ÖNÖ	Evet	118	3,516	1,167	918	-2,284	0,024	0,007	2***>1
	Hayır	802	3,773	0,986					

*($p<0.05$)

Tablo 4.5'te araştırmaya katılan öğrencilerin anne sporculuk durumu değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin okula ilişkin tutumları beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin Anne spor durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda; beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumda annesi sporcu olmayanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t_{(918)}=-2,624$; $p<0.01$). Öğretmen niteliklerine karşı annesi sporcu olmayanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t_{(918)}=-2,284$; $p<0.05$).

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen nitelikleri **baba sporculuk** durumu değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.6**'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Katılımcıların **baba sporculuk** durumu değişkenine göre t test sonuçları

Bağımlı değişken	Baba spor durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	η^2	Anlamlı Farklılık
OTÖ	Evet	165	3,509	0,753	918	2,339	0,020	0,006	1*>2
	Hayır	755	3,350	0,802					
BDT	Evet	165	3,926	0,802	918	0,327	0,009		1*>2
	Hayır	755	3,859	0,793					
ÖNÖ	Evet	165	3,888	0,963	918	2,067	0,039	0,005	1*>2
	Hayır	755	3,708	1,022					

*(p<0.05)

Tablo 4.6'da katılımcıların baba sporculuk durumu değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin okula ilişkin tutumları beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin baba spor durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda; okula ilişkin tutumunda ölçeğinde babası sporcu olanlar lehine anlamlı ($t_{(918)}=-2,339$; $p<0.05$), beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumda babası sporcu olanlar lehine anlamlı ($t_{(918)}=-0,327$; $p<0.01$) ve öğretmen niteliklerine karşı babası sporcu olanlar lehine anlamlı ($t_{(918)}=-2,067$; $p<0.05$) farklılık bulunmuştur.

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen nitelikleri okulun **spor araç gereç** durumu değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.7**, **Tablo 4.8** ve **Tablo 4.9**'da sunulmuştur.

Tablo 4.7. Okulun **spor araç gereç** durumuna göre okula ilişkin tutum puanları ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Faktör	KT	sd	KO	F	p	Scheffe
İyi	237	3,64	,747	Gruplar arası	46,185	2	23,093	39,577	0.000	1*>2*>3
Orta	503	3,40	,754		535,058	917	,583			
Kötü	180	2,97	,811	Toplam	581,244	919				

Levene test p= 0,553

Tablo 4.7'de, öğrencilerin okula ilişkin tutum puanlarının okulun spor araç gereç durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okula ilişkin tutum puanlarının okulun spor araç gereç durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($F_{(2,917)} = 39.577$, $p < 0.001$). Post Hoc çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe test sonuçları incelendiğinde okulun araç gereç durumuna göre anlamlı farklılığın; iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.64$), ile orta ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.40$) ve kötü ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 2.97$) olanlar arasında iyi gurubundakiler lehine olduğu görülmektedir. Buna göre okulun spor araç gereç durumu iyi diyenlerin okula ilişkin tutum puan ortalaması anlamlı olarak daha yüksektir.

Tablo 4.8. Okulun **spor araç gereç** durumuna göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Faktör	KT	sd	KO	F	p	AF Scheffe
İyi	237	3,94	,806	Gruplar arası	4,678	2	2,339	3,729	0.024	1*>3
Orta	503	3,89	,787	Gruplar içi	575,193	917	,627			
Kötü	180	3,73	,786	Toplam	579,871	919				

Levene test p= 0,910

Tablo 4.8'de, öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının okulun spor araç gereç durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının okulun spor araç gereç durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($F_{(2,917)} = 3.729$ $p < 0.05$). Post Hoc çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe test sonuçları incelendiğinde okulun spor araç gereç durumu iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.94$) diyen gurup ile kötü ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.73$) diyen gurup arasında iyi diyenler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9. Okulun **spor araç gereç** durumuna göre beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüş puanlarının ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Faktör	KT	sd	KO	F	p	A F Tamhane
İyi	237	3,94	,937	Gruplar arası	24,180	2	12,090	12,047	0.000	1*>2>3
Orta	503	3,75	,967		920,285	917	1,004			
Kötü	180	3,45	1,167	Toplam	944,465	919				

Levene test p= 0,000

Tablo 4.9'da öğrencilerin beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüş puanlarının okulun spor araç gereç durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüş puanlarının okulun spor araç gereç durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($F_{(2,917)} = 12.047$ $p < 0.01$). Post Hoc test sonuçlarından Tamhane çoklu karşılaştırmaları incelendiğinde anlamlı farklılığın okulun spor araç gereç durumunu iyi ($\bar{x}$ yüksek =3.94) algılayan grup ile orta ($\bar{x}$ yüksek =3.75) ve kötü ($\bar{x}$ yüksek =3.45) algılayan grup arasında iyi algılayan grup lehine olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen nitelikleri okul **ders başarı** durumu değişkenine göre farklılaşma durumları analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.10**, **Tablo 4.11** ve **Tablo 4.12**'de sunulmuştur.

Tablo 4.10. Ders başarı durumuna göre okula ilişkin tutum puanları ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Faktör	KT	sd	KO	F	p	Scheffe
Çokiyi	194	3,70	,795	Gruplar arası	45,728	3	15,243	26,073	0.000	1*>2>3>4
İyi	337	3,42	,768		535,515	916	,583			
Normal	330	3,26	,735	Gruplar içi						
Kötü	59	2,78	,803	Toplam	581,244	919				

Levene test p= 0,475

Tablo 4.10'da öğrencilerin okula ilişkin tutum puanlarının okul ders başarı durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okula ilişkin tutum puanlarının okul ders başarı durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($F_{(3,916)} = 39.577$, $p < 0.001$). Post Hoc çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe test sonuçları incelendiğinde okul ders başarı durumuna göre anlamlı farklılığın; Çok iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.70$), ile iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.42$), normal ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.26$) ve kötü ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 2.78$) olanlar arasında çokiye grubundakiler lehine olduğu görülmektedir. Ayrıca iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.42$), ile kötü ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 2.78$) arasında iyi grubundakiler lehine; normal ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.26$) ile kötü ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 2.78$) olanlar arasında normal grubundakiler lehine olduğu görülmektedir. Buna göre okul ders başarı durumu iyileştikçe okula ilişkin tutum puan ortalaması anlamlı olarak daha yükselmektedir.

Tablo 4.11. Ders başarı durumuna göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Faktör	KT	sd	KO	F	p	Scheffe
Çokiye	194	3,85	,859	Gruplar arası	3,582	3	1,194	1,898	0,128	
İyi	337	3,92	,796							
Normal	330	3,86	,762							
Kötü	59	3,66	,721	Gruplar içi	576,288	916	,629			
Toplam					579,871	919				

Levene test $p = 0,217$

Tablo 4.11'de, öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının okul **ders başarı** durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okula ilişkin tutum puanlarının ders başarı durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($F_{(3,916)} = 1.898$, $p > 0.05$). Ortalamalar incelendiğinde Çok iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.85$), iyi ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.92$), normal ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.86$) ve kötü ($\bar{x}_{\text{yüksek}} = 3.66$) ortalamalarının yüksek ve birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4.12. Ders başarı durumuna göre beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüş puanlarının ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Faktör	KT	sd	KO	F	p	Scheffe
Çokiyi	194	3,84	1,036	Gruplar arası	24,316	3	8,105	8,069	0.000	1*>3
İyi	337	3,87	,942		920,148	916	1,005			2*>3>4
Normal	330	3,63	1,009	Gruplar içi	944,465	919				
Kötü	59	3,28	1,172	Toplam						

Levene test p= 0,091

Tablo 4.12'de, öğrencilerin beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüş puanlarının okul ders başarı durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüş puanlarının okul ders başarı durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir($F(3,916)= 8.069$, $p<001$). Post Hoc çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe test sonuçları incelendiğinde okul ders başarı durumuna göre anlamlı farklılığın; Çok iyi ($\bar{x}$ yüksek =3.70), ile normal ($\bar{x}$ yüksek =3.42) arasında çok iyi grubu lehine; iyi ($\bar{x}$ yüksek =3.42) ile normal ($\bar{x}$ yüksek =3.26) ve kötü ($\bar{x}$ yüksek =2.78) olanlar arasında iyi grubundakiler lehine olduğu görülmektedir. Buna göre okul ders başarı durumu iyileştikçe beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerin puan ortalaması anlamlı olarak daha yükselmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin okula ilişkin tutumları, Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki analiz edilerek bulguları aşağıda **Tablo 4.13'**te sunulmuştur.

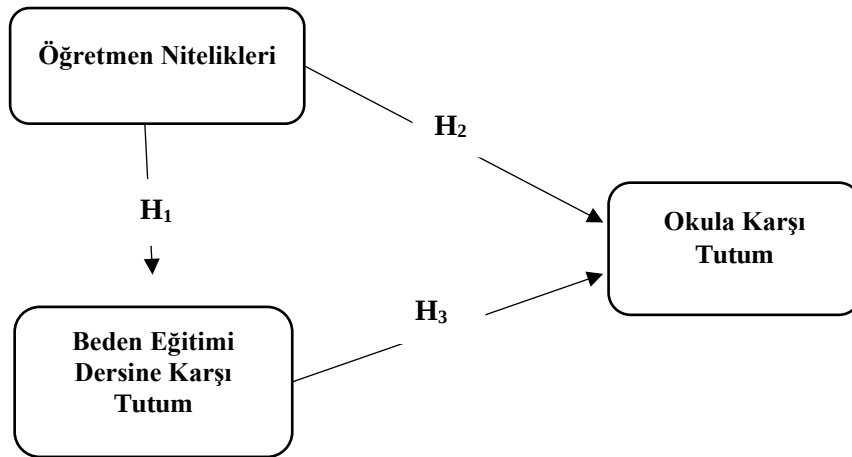
Tablo 4.13. Okula Karşı tutum, Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum ve Beden Eğitimi Öğretmenine ilişkin Tutum Puanları **Korelasyon** Sonuçları

		ÖNÖ	BDT	OTÖ
ÖNÖ	r	1	,380**	,367**
BDT	r		1	,227**
OTÖ	r			1
	N		920	

($p < 0.01$)

Tablo 4.13 değerlendirildiğinde, okula ilişkin tutum ve beden eğitimi dersine karşı tutum ile beden eğitimi öğretmeni nitelikleri arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü tespit etmek için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; algılanılan beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi dersine karşı tutum arasında ($r = 0,380$, $p < 0.01$) orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki, algılanılan beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile okula ilişkin tutum arasında ($r = 0,367$, $p < 0.01$), arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki, beden eğitimi dersine karşı tutum ile okula ilişkin tutum arasında ($r = 0,227$, $p < 0.01$), arasında küçük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Değişkenler arası ilişkiler incelendiğinde algılanılan beden eğitimi öğretmen nitelikleri puanları arttıkça derse ve okula ilişkin tutum puanları da artmaktadır.

4.3. Model: Regresyon Modeli

Şekil 4.1. Araştırma Modeli

H₁ = Beden eğitimi öğretmen nitelikleri beden eğitimi dersine karşı tutumu yordamaktadır.

H₂ = Beden eğitimi öğretmen nitelikleri okula karşı tutumu yordamaktadır.

H₃ = Beden eğitimi dersine karşı tutum okula karşı tutumu yordamaktadır.

Tablo 4.14. Algılanılan Öğretmen Nitelikleri ve Derse Karşı Tutumun **Regresyon** Analizi

	Standart Olmayan Standart Katsayılar	Standart Katsayılar	t	p	Model		
	B	Std. Hata	Beta*		R ²	F	P
Constant	2.757	0.093	29,739	0.000			
Öğretmen Nitelikleri	,298	0.024	,380	0.000	0.144	155.018	0.000
Bağımlı Değişken:							
Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum				df=1,918	Tolerans		VIF
Bağımsız Değişken: Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri					1.000		1.000

***p<0,05**

Tablo 4.14'teki regresyon analizi bulguları incelendiğinde; öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi dersine karşı tutumları arasındaki ilişki modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{(1,918)}= 155,018$ $p<0,00$). Bağımsız değişkenlerden beden eğitimi öğretmen nitelikleri bağımlı değişken beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyini %14 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,144$). Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri incelendiğinde beden eğitimi öğretmen nitelikleri ($B=.298$; $p<0,001$) beden eğitimi dersine karşı tutum üzerindeki etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,001$). Bu bulgulara göre algılanılan beden eğitimi öğretmen niteliklerindeki 1 birimlik artış beden eğitimi dersine karşı tutumda .380 puanlık artışa karşılık gelmektedir.

Tablo 4.15. Öğretmen Nitelikleri ve Derse karşı Tutum ile Okula karşı Tutumun Regresyon Analizi

	Standart Olmayan Katsayılar B	Standart Katsayılar Std. Hata Beta*	t	p	R ²	Model F	P
Constant	2.019	0.130	15,513	0.000			
Öğretmen Nitelikleri	,257	0.026 ,328	9,934	0.000	0.142	76.929	0.000
Derse Karşı Tutum	,102	0.033 ,102	3,095	0.002			
Bağımlı Değişken: Okula Karşı Tutum			df=2,917		Tolerans		VIF
Bağımsız Değişken: Öğretmen Nitelikleri ve Derse karşı tutum					.856		1.169

***p<0,05**

Tablo 4.15'teki regresyon analizi bulguları incelendiğinde; öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri ve beden eğitimi dersine karşı tutumları ile okula ilişkin tutumları arasındaki ilişki modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{(2,917)}= 76,929$ $p<0,00$). Bağımsız değişkenlerden beden eğitimi öğretmen nitelikleri ve beden eğitimi dersine karşı tutumlar bağımlı değişken okula ilişkin tutum düzeyini %14 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,142$). Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri incelendiğinde beden eğitimi öğretmen nitelikleri ($B=.257$; $p<0,001$) ve beden eğitimi derine karşı tutum ($B=.257$; $p<0,001$) okula ilişkin tutum üzerindeki etkilerinin istatistiki açıdan pozitif yönlü anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,001$). Bu bulgulara göre algılanılan beden eğitimi öğretmen niteliklerindeki 1 birimlik artış okula ilişkin tutumda .257 puanlık artışa; beden eğitimi dersine karşı tutumdaki 1 birimlik artış okula ilişkin tutumda .102 puanlık artışa karşılık gelmektedir.

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde alan yazında ulaşılabilen bulgular ile bu araştırmadaki alt problemlere ilişkin elde edilen bulgular açıklanmıştır.

5.1. Birinci Alt Probleme Karşı Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula karşı tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.

Yapılan analizler neticesinde beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumun cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine anlamlı farklılaştığı bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar (G. Atik ve Güçlüöver, 2020; Başer, 2009; Birsen, 2022; Filiz, 2018; Gökhan vd., 2022; İbrahimli, 2019; Karataş, 2019; Kır, 2012; Okut, 2017; Sarier, 2021; Sıral, 2020), erkek öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar (Akıncı vd., 2020; Alpaslan, 2008; Aybek, 2007; Canlı, 2013; Z. Çelik ve Pulur, 2011; Güllü, 2007; Hazar vd., 2021; Karadağ, 2012; Karaman, 2019; Şişko ve Demirhan, 2002; Taşgın ve Tekin, 2009; Yaşar, 2017) ve kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar bulunmaktadır (Çolak, 2020; Van Wersch vd., 1992). Bizim araştırmadaki sonucu; erkek öğrencilerin hem toplumsal yapıdan kaynaklı rollerine hem de erkek öğrencilerin sportif süreçlere daha yoğun yönlendirmeleri ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda okula karşı tutumun cinsiyet değişkenine göre kız öğrenciler lehine anlamlı farklılaştığı bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar (Aydoğan, 2022; Gökhan vd., 2022; Holoğlu, 2006; Şahiner, 2017; Tican Başaran ve Yıldırım, 2017), kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar bulunmaktadır (Açıkgöz,

2017; Adıgüzel ve Karadaş, 2013). Bizim araştırmadaki sonucu; kız öğrencilerin hem toplumsal yapıdan kaynaklı rollerine hem de kız öğrencilerin okul aracılığı ile dez avantajlı sosyal, ekonomik vb. durumlarına ilişkin zorlukları aşma istekleri ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda öğretmen niteliklerine ilişkin cinsiyet değişkenine göre incelediğimizde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır Kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında farklılık olmayan çalışmalar (Genç ve Temel, 2020), kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar bulunmaktadır (Başer, 2009; Selçuk, 2020), erkek öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar bulunmaktadır (Aydın, 2019). Bizim araştırmanın sonucunu; kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerini yüksek düzeyde yeterli algılamalarıyla ilişkilendirebiliriz.

5.2. İkinci Alt Probleme Karşı Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerinin sınıf değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarda 7. sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık çıkan çalışmalar (Akıncı vd., 2020; Alıcı, 2013; Alpaslan, 2008; Birsen, 2022; Canlı, 2013; Çetinkaya vd., 2019; Ekici vd., 2011; Filiz, 2018; Güllü, 2007; İbrahimli, 2019; Karadağ, 2012; Kır, 2012; Okut, 2017; Taşgın ve Tekin, 2009; Yaşar, 2017), anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar bulunmaktadır (Başer, 2009; Çolak, 2020; Gökhan vd., 2022; Karaman, 2019; Sarier, 2021). Bizim araştırmamızdaki sonucu; 7. sınıf öğrencilerinin sınıf geçtikçe ilgi, ihtiyaç ve gereksinimlerinde farklılaşması ile ilişkilendirebiliriz. Yine sınıf düzeyine paralel olarak artan yaşlara göre ilginin değişmesi de sınıflar arası farklılıklara neden olabileceği belirtilmiştir (Alpaslan, 2008). Ayrıca 8. sınıfta

öğrencilerin LGS'ye hazırlanıyor olmaları da uygulamalı olan derslere olan ilgiyi biraz düşürmektedir. Ailelerin akademik beklentileri öğrencilerin derslere olan ilgilerini farklılaştırmaktadır. Bu durumda özellikle son sınıf öğrencileri üzerinde etkili olmaktadır.

Çalışmamızda okula ilişkin tutumu sınıf değişkenine göre incelediğimizde 7. sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklılaştığı bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık çıkan çalışmalar (Açıkgöz, 2017; Gülcemal, 2019), anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar bulunmaktadır (B. K. Çelik, 2014; Gökhan vd., 2022; Şahiner, 2017). Bizim araştırmamızdaki sonucu; araştırmamıza paralel sonuçlar gösteren çalışmalarda olduğu gibi (Çolak, 2020) 8. sınıfların tutum puanlarının 7. sınıflara göre düşük olmasını LGS sınavı ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda öğretmen niteliklerine ilişkin sınıf değişkenine göre incelediğimizde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Sonuçları bakımından çalışmamıza paralel olarak anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar (Başer, 2009; Selçuk, 2020), anlamlı farklılık çıkan çalışma bulunmaktadır (Genç ve Temel, 2020). Bizim araştırmamızdaki sonucunu; 7. ve 8. sınıf öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerini yüksek düzeyde yeterli algılamalarıyla ilişkilendirebiliriz.

5.3. Üçüncü Alt Probleme Karşı Tartışma

*Araştırmanın üçüncü alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerinin **lisanslı sporculuk** değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.*

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumların lisanslı sporcu öğrencilerin lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Lisanslı sporcu değişkenine göre lisanslı sporcular lehine anlamlı farklılık çıkan çok sayıda

çalışma bulunmaktadır (Alpaslan, 2008; Aslan, 2018; Çolak, 2020; Filiz, 2018; Girgeç, 2022; Güllü, 2007; Hazar vd., 2021; İmamoğlu, 2011; Karadağ, 2012; Karataş, 2019; Okut, 2017; Öksüzoğlu, 2009; Sarier, 2021; Sayın, 2014; Yaşar, 2017). Yapılan çalışmalarda, lisanslı olan öğrencilerin ders dışı etkinliklerde veya okul takımında yer alarak beden eğitimi ve spor dersini bir davranış biçimi haline getirmesi beden eğitimi dersine karşı tutumu olumlu yönde etkileyen bir durum (Alpaslan, 2008) olduğu, yine lisanslı sporcuların sporu bir yaşantı hale getirmesi onların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının da spor yapmayanlara göre yüksek olmasının beklenen bir durum olduğunu (Çolak, 2020) belirtilmiştir. Bizim araştırmamızdaki sonucu; öğrencilerin ders dışı etkinliklerin etkisiyle beden eğitimi ve spor dersine olan olumlu tutumu daha üst seviyelerde hissettikleri ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda okula ilişkin tutumlarda lisanslı sporcu olma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Lisanslı sporcu değişkenine göre anlamlı farklılık çıkan çalışma (Demirezen, 2020), lisanslı sporcu değişkenine göre anlamlı farklılık çıkmayan çalışma bulunmaktadır (Gökhan vd., 2022). Bizim araştırmamızdaki sonucu; lisanslı sporcuların akademik başarıdan ziyade sportif süreçleri daha öncelemesi ile ilişkilendirilebilir. Lisanslı sporcu olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine ilgili olması derslerde sevdikleri etkinliklerin ve kazanımların işlenmesi ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda öğretmen niteliklerini algıladıkları lisanslı sporculuk durumuna göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Lisanslı sporcu değişkenine göre anlamlı farklılık bulunan çalışmalar (Öksüzoğlu, 2009; Selçuk, 2020), anlamlı farklılık bulunmayan çalışma bulunmaktadır (Varol, 2017). Bizim araştırmamızdaki sonucu; lisanslı öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerini yüksek düzeyde yeterli algılamalarıyla ilişkilendirebiliriz ayrıca anlamlı farklılık bulunan çalışmalarda öğrencilerin beden eğitimi öğretmen niteliklerini görebileceği, öğretmenin yeterliliklerini fark edebileceği ortamlarda onu gözlemleme imkanını daha çok bulabileceğinden öğretmene ilişkin nitelikleri değerlendirmeleri yapması da daha kolay olmasından olduğu düşünülebilir.

5.4. Dördüncü Alt Probleme Karşı Tartışma

*Araştırmanın dördüncü alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerinin **anne sporculuk** durumu değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.*

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarda annesi sporcu olmayan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Anne sporculuk durumu değişkenine göre anlamlı farklılık çıkmayan çalışma (Çolak, 2020). Ebeveynlerinden birinin sporcu olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar (Aslan, 2018; Z. Çelik ve Pulur, 2011; Çetin, 2007; Girgeç, 2022; Yaşar, 2017; R. Yılmaz, 2021), Ebeveynlerinden birinin sporcu olma değişkenine göre anlamlı farklılık çıkmayan çalışma bulunmaktadır (Filiz, 2018). Bizim araştırmamızdaki sonucu; annesi sporculuk geçmişi olmayan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek olması ailede aktif spor yapan ebeveyn olmamasının eksikliğin çocuk üzerinden tamamlanma isteği ile ilişkilendirilebilir. Zamanında imkan ve fırsat bulamadığı için spor a yönelemeyen bireyler kendi eksikliklerini çocuklarının yaşamaması için onları daha fazla beden eğitimi ve spor derslerine yönlendirmelerine neden olabilir. Ayrıca ebeveynlerden ziyade akran ve arkadaş gruplarının da bu sonuçlarda belirli olacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda okula ilişkin tutumu annelerinin sporculuk değişkenine göre incelediğimizde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Alan yazını incelendiğinde yeterli literatüre ulaşamamıştır. Bizim araştırmamızdaki sonucu; öğrencilerin okula ilişkin tutumu yüksek düzeyde yeterli algılamaları ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda öğretmen niteliklerine ilişkin öğrenci görüşlerinin annesi sporcu olmayan öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde ebeveynlerinden birinin sporcu olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışma bulunmuştur (Aslan, 2018). Bizim araştırmamızdaki sonucu; Öğrencilerin annelerinin aktif spor yapmamış olması spora zamanında ilgi ve yetenek geliştirememiş olmaları, onların çocuklarının bu eksikliği yaşamadan

gelişmelerini tamamlamalarına yöneltmektedir. Bu da öğrencilerin beden eğitimi öğretmen niteliklerine ilişkin algılarını güçlendirmektedir.

5.5. Beşinci Alt Probleme Karşı Tartışma

*Araştırmanın beşinci alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerinin **baba sporculuk** değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.*

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarda babaları sporcu olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Ebeveynlerinden birinin sporcu olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışmalar (Aslan, 2018; Z. Çelik ve Pulur, 2011; Çetin, 2007; Girgeç, 2022; Topalli, 2019; Yaşar, 2017; R. Yılmaz, 2021), Ebeveynlerinden birinin sporcu olma değişkenine göre anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar bulunmaktadır (Çolak, 2020; Filiz, 2018). Bizim araştırmamızdaki sonucu; ailede aktif spor yapan ebeveyn olması öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumuna olumlu yönde etki ettiği düşünülmektedir. Ebeveyni spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını arttıracakları belirtilmiştir (Topalli, 2019). Araştırmamız da yapılan çalışmalara paralellik göstererek spor yapan babaları olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkması aile içinde ve toplumda baba rolünün sporla daha çok ilişkilendirilmesi ve çocukların bu konuda babalarını rol model almaları ile açıklayabiliriz.

Çalışmamızda okula ilişkin tutumlarda babaları sporcu olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde yeterli literatüre ulaşamamıştır. Bu araştırmadaki sonucu; öğrencinin ebeveynini aktif spor yapıyor olması beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumuna olumlu yönde etki ettiği düşünülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin olumlu tutumlar besleyen öğrencinin zamanla okula ilişkin de olumlu tutumlar sergilemesi ile ilişkilendirilebiliriz.

Çalışmamızda öğrencilerin öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerinin babaları sporcu olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Ebeveynlerinden birinin sporcu olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık çıkan çalışma bulunmuştur (Aslan, 2018). Bizim araştırmamızdaki sonucu; babaların spor ortamlarında ve sportif alanlarda duygularını daha çok belirgin şekilde göstermesi, öğrenciler tarafından spor yapan babaların toplum içinde daha çok rol model olarak görüldüğü düşünülmektedir. Babaların aynı şekilde okul ortamlarındaki sportif etkinlikleri de benimseyerek desteklemesi öğrencilerinin de okula, beden eğitimi ve spor dersine devamında da beden eğitimi ve spor öğretmenine olumlu duygular geliştirmesi ve öğretmenin alanı ve yeterliliği hakkında bilgi sahibi olması ile ilişkilendirilebilir.

5.6. Altıncı Alt Probleme Karşı Tartışma

*Araştırmanın altıncı alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin **okul spor araç gereçleri** değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.*

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarda okulun spor araç gereç durumu iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde araştırmamıza paralel sonuç gösteren çalışmada öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarda yeterli malzeme bulunma durumları ile beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir (Sarier, 2021). Yapılan bir araştırmada okul araç gereç eksikliğinin öğrencilerin derse katılımı üzerinde etkili olduğu, kazanımlara ulaşma hedefini etkilediği ve öğrenmelerde eksikliklere neden olduğu belirtilmiştir (Özcan vd., 2016, s. 285). Bizim araştırmamızdaki sonucu; beden eğitimi ve spor dersinin hareket ve egzersize yönelik olmasından dolayı sürekli aktif ve değişken çalışmaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum ders araç gereçlerinin yeteri kadar olması ile çok yakından ilgilidir. Ders içeriklerinin donanımlı

sunulabilmesi öğrencinin ilgi ve isteklerine yönelik olması beden eğitimi ve spor dersine olumlu tutumların oluşmasına etki ettiği ile ilişkilendirilebiliriz.

Çalışmamızda okula ilişkin tutumlarda okul spor araç gereç durumu iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Ayrıca spor araç gereçleri durumu orta ve kötü diyenler arasında orta diyenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bizim araştırmadaki sonucu; öğrencinin ders içinde aktif olarak roller alması etkin bir sürecin yaşanması okul içinde olumlu bir iklim oluşmasına neden olacağından okula ilişkin tutumlarına da olumlu yönde etki ettiği ile ilişkilendirebiliriz.

Çalışmamızda öğretmen niteliklerine ilişkin öğrenci görüşlerinde okulun spor araç gereç durumu iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Araç gereç durumu yeterliliği yönünden anlamlı farklılık çıkan çalışmalar bulunmaktadır (Erdoğan, 2014; Varol, 2017). Eğitim süreçlerinde araç gereç kullanımı öğrenciler için dersi daha eğlenceli hale getirdiği için kalıcı öğrenmeler sağlaması, derse karşı ilgiyi yükseltmesi ortaya çıkmıştır (Fidan ve Erden, 1998). Okulun araç gereç yetersizliği beden eğitimi öğretmeninin ders içi etkinliklerini ve aktivitelerini çeşitlendirmede olumsuz etkileyeceğinden öğrencilerin bedensel ve zihinsel ilerlemelerini takip etmede öğrenciyi tanıma anlamında mesleki yeterliliklerini olumsuz etkileyecek ve dersin istenilen hedeflere ulaşmasını engelleyecektir (Aydın, 2019, s. 422). Bizim araştırmadaki sonucu, beden eğitimi ve spor öğretmeninin ders sürecini materyal kullanarak yönetmesi ve öğrenciler için araç gereçler ile planlamalar yapması ile ilişkilendirebiliriz.

5.7. Yedinci Alt Probleme Karşı Tartışma

*Araştırmanın yedinci alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, okula ilişkin tutumları ve beden eğitimi öğretmen niteliklerinin **ders başarı** durumu değişkenine göre farklılaşma durumu test edilmiştir.*

Çalışmamızda öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında ders başarısına göre anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Ortalamalar incelendiğinde iyi diyen öğrenci grubunun puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Ders başarısı durumu değişkenine göre anlamlı farklılık çıkan çalışmalar bulunmaktadır (Çetin, 2007; Yaşar, 2017). Bizim araştırmadaki sonucu; akademik başarısı yüksek öğrencilerin sürekli teorik dersleri çalışmaktan sıkılmalarından dolayı beden eğitimi ve spor dersinin öğrencileri stresten uzaklaştıran, onlara hareketlilik kazandırarak enerjilerini atmasını sağlayan ve öğrencilere eğlenceli bir ortam sunduğundan akademik başarısı yüksek olanların beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu bir tutum sergilemesi ile ilişkilendirilebilir.

Çalışmamızda okula ilişkin tutumu ders başarı durumu değişkenine göre incelediğimizde ders başarı durumu çok iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca ders başarı durumu iyi ve kötü diyen öğrenciler arasında iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzer ve farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Ders başarı durumu değişkenine göre anlamlı farklılık çıkan çalışmalar (Açıkgöz, 2017; S. Atik, 2016; Çetinkaya vd., 2019), anlamlı farklılık çıkmayan çalışmalar bulunmaktadır (Adıgüzel ve Karadaş, 2013; Demirezen, 2020). Bizim araştırmadaki sonucu; okula ilişkin olumlu tutumları olan öğrencilerin ders başarı düzeylerinin de olumlu yönde artması (Atik, 2016), öğrencilerin okulu sevmeleri onların okuldaki ders başarılarının da artmasına etki edeceği beklenir (Adıgüzel, 2012). Akademik olarak başarılı olan öğrencilerin okula ilişkin tutumlarının da yüksek olması, okul ortamlarında öğrencilerin hedeflerine yönelik olarak çabalarının karşılığını aldıklarına ve bu durumun öğrencileri mutlu etmesi ile ilişkilendirilebiliriz.

Çalışmamızda öğretmen niteliklerine ilişkin öğrenci görüşlerini incelediğimizde ders başarı durumu çok iyi ve orta diyenler öğrenciler arasında çok iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca ders başarı durumu iyi, orta ve kötü diyen öğrenciler arasında iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ders başarı durumu değişkenine göre çalışmamıza paralellik göstererek anlamlı farklılık çıkan çalışmada (Genç ve Temel, 2020), ülkemizin farklı illerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerini, beden eğitimi dersini alan

öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlamış ve 1078 katılımcıya ait veri toplanmıştır. Yapılan analizlerde ders performansı boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Bizim araştırmadaki sonucu, akademik başarı durumu yüksek olan öğrencilerin bilişsel alana ait analiz, değerlendirme ve sentez aşamalarını daha doğru yaparak öğretmenin yeterliliklerini ve etkinliğini değerlendirmesi düşük olan öğrencilere göre daha anlamlı olması beklenen bir sonuçtur. Akademik başarısı yüksek öğrencilerin öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerinin de yüksek olması ile ilişkilendirilebiliriz.

5.8. Sekizinci Alt Probleme Karşı Tartışma

Araştırmanın sekizinci alt problemi olarak ortaokul öğrencilerinin okula ilişkin tutumları, Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları ve Beden Eğitimi Öğretmen nitelikleri arasındaki ilişkiler test edilmiştir.

Araştırmamızdaki okula ilişkin tutum ve beden eğitimi dersine karşı tutum ile beden eğitimi öğretmeni nitelikleri arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü tespit etmek için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi dersine karşı tutum arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki, beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile okula ilişkin tutum arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki, beden eğitimi dersine karşı tutum ile okula ilişkin tutum arasında küçük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Değişkenler arası ilişkiler incelendiğinde algılanılan beden eğitimi öğretmen nitelikleri puanları arttıkça beden eğitimi ve spor dersine ve okula ilişkin tutum puanları da artmaktadır. Gökhan vd. (2022)'de 451 ortaokul öğrencisine yönelik olarak, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ile okula ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırmamızdan farklı olarak beden eğitimi ve spor dersi ile okula ilişkin tutum arasında anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur. Bizim araştırmamızdaki sonucu, öğretmenlerin öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre bir ders planı yapması, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumu, zengin içerikler ve öğrencilerin ilgi ve isteklerini karşılayan öğrencileri bilgilendirirken aynı zamanda eğlendiren bir dersin okul içinde de olumlu bir iklimin oluşmasına katkı sunacağından okula ilişkin tutuma da olumlu

yönde etki ettiği ile ilişkilendirebiliriz. Öğrencilerin okula ilişkin olumlu tutumlar geliştirmesi için; okul ortamında öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını rahatça ifade edebileceği ortamların oluşturulması (Adıgüzel, 2012), okula ilişkin tutumun artması, okulda derslerin ve kazanımların ilgi çekici bir şekilde işlenmesi, öğrencilerin ilgi ve istekleri yönünde etkinliklerle ders içeriklerinin zenginleştirilmesi sağlanmalıdır. Burada öğretmenlerin yeterliliği ve nitelikleri önemli bir faktördür. Öğretmene yönelik olumlu duyguların derslere de olumlu olarak yansıdığı, derslere karşı olumlu duyguların okula karşı olumlu tutumlar ortaya çıkarmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin oluşan olumlu tutumlar dersin içeriğinin donanımlı olarak sunulmasında ve bir plan dahilinde öğrenciye aktarılmasında öğrencinin kişiliğine olumlu katkılar sunacaktır (Özel, 2022).

5.9. Dokuzuncu Alt Probleme Karşı Tartışma

Araştırmanın dokuzuncu alt probleminde ortaokul öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları açıklama durumu test edilmiştir.

Araştırmamızda beden eğitimi öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersine karşı tutumu yordadığı bulunmuştur. Öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile beden eğitimi dersine karşı tutumları arasındaki ilişki modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazını incelendiğinde sonuçları bakımından benzerliklerle karşılaşılmaktadır. Yapılan bir araştırmada öğretmen niteliklerinin beden eğitimi ve spor dersi alan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olan tutumlarına etkisini inceleyen (Başer, 2009), ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucu ile araştırmamıza benzerlik göstermektedir. Eğitim sisteminin temel yapı taşı olan öğretmenlerin kaliteli bir eğitim sürecini geçirmesi ve bunu öğrencilere aktarması için niteliklerinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Eğitim ortamında öğretmen eğitim sürecini ve sonucunu çok büyük oranda etkilemektedir (Aydos ve Ünlü, 2010, s. 175). Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları etkileyen ana unsurlardan biri beden eğitimi öğretmenidir. Öğrencilerin kendisi ile ilgili algıları da öğretmenin

etki alanına girmektedir. Öğrencilerin eğitim süreçlerindeki beden eğitimi dersi ile ilgili yaşantıları beden eğitimi öğretmenine yönelik olumlu veya olumsuz tutumlara neden olabilmektedir (Figley, 1985, s. 239). Yine beden eğitimi ve spor dersine, öğrenciye veya kendisine yönelik olan tutumlarda problemler yaşayan bir öğretmenin öğrenciyi dersine motive etmesi zor olacaktır (Özcan vd., 2016, s. 284). Ders ortamlarında öğretmenlerin, öğrencilerini anlayan ve onlara hoşgörülü davranan, ders sürecinde espriler yapan, güler yüzlü ve yol gösteren olması gerektiği belirtilmiş (Çelikten vd., 2005). Çalışmamızda incelenen araştırmaları destekleyen bir sonuç göstermektedir. Bizim araştırmamızdaki sonucu; öğretmen niteliklerinin artırılması, öğretmenin öğretim programının kazanımlarını gerçekleştirirken ders içeriklerinin zenginleştirilerek ve öğrencilerin ilgi ve isteklerini de dikkate alarak dersleri işlemesine olanak sağlayacağından beden eğitimi ve spor derslerine karşı olumlu tutumları geliştirdiği ile ilişkilendirebiliriz.

5.10. Onuncu Alt Probleme Karşı Tartışma

Araştırmanın onuncu probleminde ortaokul öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri ve beden eğitimi dersine karşı tutumları okula ilişkin tutumları açıklama durumu test edilmiştir.

Araştırmamızda beden eğitimi öğretmen niteliklerinin okula ilişkin tutumu yordadığı bulunmuştur. Öğrencilerin algıladıkları beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile okula karşı tutumları arasındaki ilişki modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencinin okul yaşantısında başarılı olabilmesi için okul karşı olumlu tutumlar geliştirmesine bağlıdır. Burada öğretmen nitelikleri büyük önem kazanmaktadır. Öğretmenler, niteliklerini kullanarak, öğretmen sevgisini öğrencilere aktarabiliyor ve onları olumlu yönde etkileyebiliyorsa öğrencilerin okulu bu sayede sevmesini sağlayabilirler (Adıgüzel, 2012). Öğretmenlerin kişiliklerinin sınıf ve okul ortamlarında önemli bir unsur olduğunu belirten davranış bilimi, öğrencilerin tutum ve davranışlarının öğretmene göre şekillendiğinin göstermektedir. Bu nedenle öğretmenlerin niteliklerini öğrencilere aktarması öğrencilerin kişisel özelliklerini ve okul ortamlarına karşı tutumunu olumlu olarak etkileyecektir (Gültekin, 2020, s. 678).

Araştırmamızda beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum okula karşı tutumu yordadığı bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum ile okula ilişkin tutumları arasındaki ilişki modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmamızın aksine bir sonuç bulunan (Gökhan vd., 2022), ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve beden eğitimi ve spor dersi ile okula ilişkin tutum arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Yine öğretme öğrenme süreçlerine öğrencilerin aktif katılımını sağlayan öğretmen, öğrencilerin farklı ders sunumları ile derslere ilgisini arttırarak tüm öğrencilerin öğrenme ortamlarından zevk almasını ve bu sayede olumlu bir ortam ile öğrenmelerin oluşmasını sağlamaktadır (Gültekin, 2020, s. 682). Bizim araştırmamızdaki sonucu; öğretmenlerin öğrenme ortamlarında çok önemli bir role sahip olduğu, süreç içinde hem derslere hem de okula karşı tutumları olumlu veya olumsuz etkilediği ve nitelikli bir öğretmenin dersleri daha zengin sunması sonucunda olumlu bir beden eğitimi dersi tutumunu oluşturacağı devamında da okula karşı oluşan tutumu olumlu yönde etkilediği ile ilişkilendirebiliriz.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçları verilmiş ve bu sonuçlara yönelik aşağıda belirtilen öneriler sunulmuştur.

6.1. Sonuçlar

6.1.1. Öğrencilerin Okula Karşı Tutumları ile İlgili Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin okula ilişkin tutumları incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre kız öğrenciler, sınıf değişkenine göre 7. sınıf öğrencileri, baba sporculuk değişkenine göre babası sporcu olan öğrenciler, spor araç gereç değişkenine göre spor araç gereçleri iyi diyen öğrenciler ve ders başarı durumu değişkenine göre ders başarısı çok iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılaşma bulunmasına rağmen lisanslı sporculuk durumu ve anne sporculuk durumu değişkenlerinde anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

6.1.2. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumları ile İlgili Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre erkek öğrenciler, sınıf değişkenine göre 7. sınıf öğrencileri, lisanslı sporculuk değişkenine göre lisanslı olan öğrenciler, anne sporculuk değişkenine göre anneleri sporcu olmayan öğrenciler, baba sporculuk değişkenine göre babası sporcu olan öğrenciler ve spor araç gereç durumu değişkenine göre spor araç gereç durumu iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılaşma görülmesine karşın ders başarı durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

6.1.3. Öğrencilerin Öğretmen Niteliklerine İlişkin Görüşleri ile ilgili Sonuçları

Ortaokul öğrencilerinin öğretmen niteliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, anne sporculuk değişkenine göre anneleri sporcu olmayan öğrenciler, baba sporculuk değişkenine göre babası sporcu olan öğrenciler, spor araç gereç durumu değişkenine göre spor araç gereç durumu iyi diyen öğrenciler ve ders başarı durumu değişkenine göre ders başarı durumu çok iyi diyen öğrenciler lehine anlamlı farklılaşma görülmesine karşın cinsiyet, sınıf ve lisanslı sporculuk durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

6.1.4. Öğrencilerin Okula Karşı Tutum ve Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum ile Beden Eğitimi Öğretmeni Nitelikleri Arasındaki Korelasyon Sonucu

Ortaokul öğrencilerinin okula karşı tutum ve beden eğitimi dersine karşı tutum ile beden eğitimi öğretmeni nitelikleri arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü tespit etmek için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; beden eğitimi öğretmeni nitelikleri ile beden eğitimi dersine karşı tutum arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki, beden eğitimi öğretmeni nitelikleri ile okula ilişkin tutum arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki, beden eğitimi dersine karşı tutum ile okula ilişkin tutum arasında küçük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

6.1.5. Regresyon Modeline İlişkin Sonuçlar

Hipotez-1 sonucu: Yapılan regresyon analizi sonucunda, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin beden eğitimi dersine karşı tutumu yordadığı bulunmuştur.

Hipotez-2 sonucu: Yapılan regresyon analizi sonucunda, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni niteliklerinin okula ilişkin tutumu yordadığı bulunmuştur. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumu okula karşı tutumu yordadığı bulunmuştur.

6.2. Öneriler

6.2.1. Okula Karşı Tutum Kapsamında Öneriler

- ✓ Okula ilişkin tutumun daha geniş çaplı toplanabilmesinde öğretmenler, okul idaresi ve ailelerden de görüş alabilmek için eylem araştırması yapılabilir.
- ✓ Olumlu bir okul iklimi için, idarecilerin belli dönemlerde okul içinde öğrencilere ve öğretmenlere yönelik olarak etkinlikler düzenlemesi önerilebilir.
- ✓ Öğrencilerin görev ve sorumluluklar alarak sürece aktif katılım sağlama adına öğrenci merkezli yaklaşımlar ile eğitim ve öğretimin planlanması yapılabilir.
- ✓ Öğrencilerin okula karşı olumlu tutumunun nasıl arttırılacağı ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

6.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutum Kapsamında Öneriler

- ✓ Okul sporları veya ders dışı egzersizler kapsamında yapılan çalışmalarda beden eğitimi ve spor öğretmenlerine daha çok destek verilerek aktif spor yapan öğrenci sayılarının arttırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.
- ✓ Okul içinde her şube düzeyinde seçmeli fiziki etkinlikler dersi açılarak öğrencilerin daha çok sportif etkinliklere katılımı sağlanabilir.
- ✓ Yine okul spor takımlarına spor malzemeleri ile ders spor araç gereç desteği sağlanarak daha çok öğrencinin sportif etkinliklere katılımı sağlanabilir.
- ✓ Akran ve arkadaş gruplarının beden eğitimi ve spora yönelim üzerindeki etkileri incelenebilir.
- ✓ Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumunun nasıl arttırılacağı ile ilgili farklı illerde yapılacak çalışmalar karşılaştırılabilir.

✓ Bizim araştırmamızda, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumda annesi sporcu olmayan öğrenciler lehine çıkan anlamlı farklılığın nedenleri ayrıntılı araştırılabilir.

✓ Beden eğitimi ve spor dersinin işlendiği alanlar veya fiziki ortamlar hakkında farklı bölgelerden alınan sonuçlar karşılaştırılarak, dersin işlendiği alan hakkındaki bilgiler Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlıkları ile paylaşılabilir.

6.2.3. Öğretmen Niteliklerine İlişkin Öneriler

✓ Öğretim stratejilerinin çeşitlendirilmesi ile okul ve sınıf ortamlarında öğretmen niteliklerinin ortaya çıkarılması ve bu niteliklerinin öğrencilere pozitif yansımaları sağlanabilir.

✓ Öğretmen niteliklerini geliştirici hizmet içi eğitimler verilerek, ders sürecinde daha katılımlı ve aktif bir sürecin oluşmasını sağlanabilir.

✓ Öğretmenlerin dersi planlarken günlük planda özellikle öğrenciye farklı ve öğrenci merkezli bir ders hazırlaması öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı olan ilgiyi daha arttırabilir.

✓ Öğretmenlerin dersin planlamasını öğrencilerin beklentilerini de göz önünde bulundurarak planlama yapması önerilebilir.

6.2.4. Diğer Öneriler

✓ İlkokul öğretim programında yer alan beden eğitimi ve oyun derslerine giren sınıf öğretmenleri ile ortaokulda beden eğitimi ve spor derslerine giren beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin niteliklerinin karşılaştırıldığı araştırmalar yapılabilir.

✓ Öğretim programlarının dış paydaşlar (Belediyeler, STK'lar vb.) tarafından desteklenerek uygulanması, programın hedeflere daha çabuk ve etkili bir şekilde ulaştırılması sağlanabilir.

✓ Öğretim programlarının hazırlanması aşamasında merkezi sınavlara hazırlanan öğrenci düzeylerinin beklentileri araştırılarak bu doğrultuda planların hazırlanması önerilebilir.

7. KAYNAKLAR

(Bu tez çalışmasında APA 7 atıf sistemi kullanılmıştır.)

- Açıkgöz, T. (2017). *Ortaokul öğrencilerinde akran zorbalığı ile okula karşı tutum (Kartepi ilçesi örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Adıgüzel, A. (2012). Okula ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(40), 30–45.
- Adıgüzel, A. ve Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49–66.
- Akıncı, A. Y., Türkay, İ. K., Arısoy, A. ve Deniz, C. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Isparta örneği). *ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 53–62.
- Aksay Begeç, A. (2019). *Beden eğitimi öğretmenlerinin öz-yeterlik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (İstanbul ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Alıcı, D. (2013). Okula yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Eğitim Ve Bilim*, 38(168), 318–331.
- Alpaslan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları* [Yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Altın, N. (2016). *Tutum nedir, nasıl değişir?* <https://www.bilgiustam.com/tutum-nedir-nasil-degisir/>
- Aracı, H. (1999). *Okullarda beden eğitimi* (2. Baskı). Bağırhan Yayınevi.
- Arul, M. J. (2002). *Measurement of attitudes*.
- Aslan, H. H. (2018). *Beden eğitimi dersine yönelik anne-baba tutumlarının ergen öğrencilerin derse yönelik tutumlarını yordama gücü (Nevşehir ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Atik, G. ve Güçlüöver, A. (2020). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kırıkkale ili örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(6), 1959–1975. <https://doi.org/10.26466/opus.687393>
- Atik, S. (2016). *Akademik başarının yordayıcıları olarak öğretmene güven, okula karşı tutum, okula yabancılaşma ve okul tükenmişliği* [Doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Atli, A. ve Kaya, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 331–342. <https://doi.org/10.29029/busbed.322778>
- Aybek, A. (2007). *Öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarında beden eğitimi öğretmenlerinin rolü* [Yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Aydın, E. (2019). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 411–425. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.623361>
- Aydoğan, G. (2022). *Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumları, sosyal destek düzeyleri ve okula ilişkin tutumları arasındaki ilişki: Kırklareli örneği* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Aydos, L. ve Ünlü, H. (2010). Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri üzerine bir derleme. *Millî Eğitim*, 187, 172–192.
- Bacanlı, F. (2005). *Rehberlik ve psikolojik danışmada kullanılan ölçme araçları dizisi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Baş, N. ve Altun, F. (2020). Ortaokul öğrencilerindeki gelecek beklentilerinin açıklanmasında okula bağlılık, okul yaşam kalitesi ve akademik başarının rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 197–213.
- Başer, S. A. (2009). *Öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersi alan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı olan tutumlarına etkisini* [Yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

- Baysal, A. C. ve Tekarslan, E. (1996). *İşletmeler için davranış bilimleri* (2. baskı). Avcıol Basım-Yayın.
- Bilge, N. (1988). *Türkiye’de beden eğitimi öğretmeninin yetiştirilmesi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bilir, P. (2008). Yeni beden eğitimi öğretim programı ve köy enstitülerinde beden eğitimi derslerinin yapılandırmacı öğretim yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 145–150.
- Birsen, M. T. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin covid-19 salgın sürecinde beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Brehmer, B. (1988). The development of social judgment theory. *Advances in Psychology*, 54(-), 13–40.
- Büyükoztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem.
- Canlı, U. (2013). *Tekirdağ ili Çorlu ilçesi ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları* [Yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Cho, N. K. (2004). *Korean middle school students’ attitudes toward physical education and the relationship to their attitudes toward testing in physical education*. Columbia University [Ph.D. Thesis]. Columbia University.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. baskı). LEA Publishers.
- Colquitt, G., Walker, A., Langdon, J. L., McCollum, S. ve Pomazal, M. (2012). Exploring student attitudes toward physical education and implications for policy. *Sport SPA*, 9(2), 5–12.
- Çelik, B. K. (2014). *The relationship between social-emotional learning skills and attitudes toward elementary school among middle school students* [Yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Çelik, Z. ve Pulur, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*, -(-), 115–120 (Dergi Özel Sayısı).
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(19), 207–237.
- Çetin, M. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Kırşehir il örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Çetinkaya, B., Gülaçtı, F. ve Çiftçi, Z. (2019). Lise öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kapadokya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(20), 1–14.
- Çınar, K. ve Sönmez, G. (2019). Ortaokul öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının 2-çdm tutum ölçeği kullanılarak çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES*, 6(3), 215–232.
- Çiçek, S. ve Kirazcı, S. ve Koçak, S. (1998). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeni Profili: Demografik Nitelikler, Yaşam Tarzı ve Çalışma Ortamı. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32–42.
- Çoban, B. ve Turan, M. (2006). Öğrenci görüşlerine göre ideal beden eğitimi öğretmenin nitelikleri: Ölçek geliştirme çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 149–161.
- Çolak, G. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Bayburt ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Çöndü, A. (1999). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Dayı, M. (2022). *Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının ölçülmesi / Balıkesir ili örneği* [Yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Demir, M. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile okula ilişkin tutum düzeyleri arasındaki ilişkide düşünme ihtiyacının aracı rolü. *Humanistic Perspective*, 5(3), 1354–1374. <https://doi.org/10.47793/hp.1354845>
- Demirel, Ö. ve Kaya Z. (2007). *Türkiye’deki eğitimin tarihsel gelişimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirezen, İ. K. (2020). *Spora katılan ve katılmayan lise öğrencilerinde okula yönelik tutum ve akran zorbalığına maruz kalma düzeylerinin incelenmesi: Aksaray ili örneği* [Yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Demirhan, G. (2006). *Spor eğitiminin temelleri*. Bağırhan Yayınevi.
- Demirhan, G., Coşkun, H. ve Altay, F. (1996). Beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşler. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 35–41.
- Dismore, H., Bailey, R. ve Izaki, T. (2006). Japanese and English school students’ views of physical education: A comparative study. *International Journal of Sport and Health Science*, -(4), 74–85.

- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition*, 25(5), 582–602.
- Ekici, S., Bayrakdar, A. ve Hacıcaferoğlu, B. (2011). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 829–839.
- Erdoğan, Ç. H. (2014). *Beden eğitimi öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliğinden beden eğitimi öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin yeterlik algılarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. Alkım Yayınevi.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3. baskı). Sage Publications Ltd.
- Figley, G. E. (1985). Determinants of attitudes toward physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, -(4), 229–240.
- Filiz, M. A. (2018). *Ortaokul çağındaki çocukların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Fişek, K. (1985). *100 soruda Türkiye spor tarihi*. Gerçek Yayınevi.
- Genç, D. ve Temel, C. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi*, 24–33.
- Girgeç, H. (2022). *Lise öğrencilerinin ve ebeveynlerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları (Kahramanmaraş ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Glasser, W. (2000). *Kaliteli eğitimde öğretmen*. Beyaz Yayınları.
- Gökhan, İ., Culha, A. ve Timur, Ö. (2022). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Journal of Global Sport and Education Research*, 2, 98–108. DOI: 10.55142/jogser.1207910
- Green, S. B. ve Salkind, N. J. (2014). *Using SPSS for windows and macintosh: Analyzing and understanding data* (7. baskı). Pearson.
- Güçlü, M. (2001). Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye’de beden eğitimi ve sporun Gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, -(150), 33–38.
- Gülcemal, E. (2019). *Okula yönelik tutum ve okul algısının öğrencilerin okulu kırma davranışı ile ilişkisi* [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının araştırılması* [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Gültekin, M. (2020). Değişen toplumda eğitim ve öğretmen nitelikleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 654–700. <https://doi.org/10.18039/ajesi.682130>
- Güneş, A. (2001). *Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Harmandar, İ. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Hatten, J. D. (2004). *Racial differences in student's interest and attitudes toward physical education considering grade level and gender* [Ph. D. Thesis]. the Florida State University.
- Hazar, G., Pepe, H. ve Hazar, Z. (2021). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını etkileyen faktörlerin araştırılması. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 33–40.
- Holoğlu, O. G. (2006). *İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları* [Yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Homer, P. M. ve Kahle, L. (1988). A structural equation test of the value-attitude-behavior hierarchy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4).
- Hootstein, E. W. (1995). Motivational strategies of middle school social studies teachers. *Social Education*, 59(1), 23–26.
- Hoşgörür, V. ve Taştan, N. (2007). *Eğitimin işlevleri*. Pegem Akademi.
- İbrahimli, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ve fiziksel aktivite düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- İmamoğlu, C. (2011). *Aktif olarak spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, algı, iletişim*. Elips Kitap.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum, algı, iletişim* (6. Baskı). Siyasal Kitabevi.
- İskender, B. (2019). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğretmen yeterlik ve öğretmen liderlik düzeylerinin değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve insanlar* (7. baskı). Evrim Basım Yayım Dağıtım.

- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Karaman, E. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum il örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*.
- Karataş, M. (2019). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (İstanbul ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Sakarya ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Kılıç, D. (2019). *Ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Kır, R. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları* [Yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Kocaeli Körfez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2022). *Körfez ilçesi ortaokullar listesi*. Kocaeli Körfez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. <https://korfez.meb.gov.tr/www/ortaokullar/icerik/25>
- Kumar, A. ve Singh, S. (2011). Attitudes toward physical education and sports of secondary school students of Delhi. *The Journal of Progressive Education*, 4(2), 34–41.
- Marso ve Hasan, H. (2017). Religiosity and Its consequences in halal food purchasing behavior (An empirical evidence from Tarakan, Indonesia and Tawau, Malaysia). *The 8th International Conference of the Asian Academy of Applied Business (AAAB)*, 1–10.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1988). *İlköğretim okulları lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programları*. Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)* (Öğretim Programı). Ankara. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Morgan, C. T. (1995). *Psikolojiye giriş* (S. Karakaş, Trans.). Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Nixon, J.E. and Jewett, A.E. (1980). *An introduction to physical education*.
- Norman, G. (2020). *Özel eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim bölümüm mezun öğretmenler ile beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin analizi* [Yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Okut, S. (2017). *Muş ili ve çevre ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Osborne, S., Simon, S. ve Collins, S. (2003). Attitudes towards science: A review of the literature and its implications. *International Journal of Science Education*, 25(9), 1049–1079.
- Ostrom, T. M. ve Brock, T. C. (1968). *A cognitive model of attitudinal involvement, theories of cognitive consistency: A sourcebook*.
- Öksüzöğlu, P. (2009). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik algıları* [Yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Özcan, G., Mirzeoğlu, A. D. ve Çoknaz, D. (2016). Öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ve öğretmeni (Odak grup görüşmesi). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 270–291. DOI: 10.17240/aibuefd.2016.16.1-5000182921
- Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2002). Etkili okullar ve öğretim liderliği. *Kırgızistan Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 266–282.
- Özel, Y. İ. (2022). *Kırsal bölgede eğitim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.
- Özmenteş, G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1), 23–29.
- Özyalvaç, N. T. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya anadolu lisesi örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Pano, G. ve L. Markola. (2011). 14-18 Years old children attitudes, perception and motivation towards extra curricular physical activity and sport. In *6th INSHS International Christmas Sport Scientific Conference, 11-14 December 2011. International Network of Sport and Health Science*.

- Pehlivan, Z. (1997). Beden eğitimi dersi tutum ölçeği ön çalışma raporu. In Kolektif (Ed.), 1. *Uluslararası spor psikolojisi sempozyumu - 10-12 Ekim 1997* (pp. 117-127). Bağırhan Yayınevi.
- Robinson, D. B. (2009). *Understanding physical education attitudes: An investigation of students' experiences, beliefs, feelings, and motivations* [Doctoral dissertation]. University of Alberta, Edmonton.
- Saçlı, F., Bulca, Y., Demirhan, G. ve Kangalgil, M. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel nitelikleri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Üniversitesi*, 20(4), 145-151.
- Sarıer, A. (2021). *Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının incelenmesi (Düzce ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Sayın, E. (2014). *Ortaöğretimde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine bakış açılarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Selçuk, M. H. (2020). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Merkez Battalgazi ilçesi örneği)* [Doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Sherif, M. ve Sherif, C. W. (1967). Attitude as the individual's own categories: The social judgment-involvement approach to attitude and attitude change, -(), 105-139.
- Sıral, C. (2020). *Orta okul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Silverman, S. ve Scrabis-Fletcher, K. (2004). A review of research on instructional theory in physical education 2002-2003. *International Journal of Physical Education*, 41(1), 4-12.
- Solomon, M., Bamossy, G. ve Soren Askegaard ve Margaret K Hogg (2006). Consumer behaviour, a European perspective. *Perspective*. New York: Prentice Hall.
- Sönmez, T. ve Sunay, H. (2001). Ankara'daki ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin etkinliği üzerine bir araştırma. *II. Ulusal Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*, -(), 113-114.
- Sönmez, V. (1990). *Sevgi eğitimi*. Adım Yayını.
- Şahin, H. M. (2006). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. Morpa Kültür Yayınları.
- Şahiner, A. (2017). *Anadolu imam hatip liselerinde öğrenim gören öğrencilerin okula ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Şişko, M. ve Demirhan, G. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23, -(), 205-210.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş* (3. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. ve Ullman, J. B. (2019). *Using multivariate statistics* (7. baskı). Pearson.
- Tanrıverdi, İ. (2016). *Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Taşgın, Ö. ve Tekin, M. (2009). Çeşitli değişkenlere göre ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ve görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 457-466.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 461-486.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tican Başaran, S. ve Yıldırım, K. (2017). Anne ve Babaların Okul Anılarının Çocuklarının Okula Karşı Tutum ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Ahi Evran Üniv. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(2), 331-351.
- Tomik, R. (2008). Social values of sport participation and their significance for youth attitudes towards physical education and sport., 19(2), 99-104 (Studies in Physical Culture and Tourism.).
- Topalli, M. (2019). *Genel ortaokul ve imam hatip ortaokullarında eğitim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Türk, E. (2012). *ogm.meb.gov.tr*. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü.
- Türkmen, M. (2013). Erken cumhuriyette beden eğitimi ve sporun ideolojik temelleri. *Journal of Turkish Studies*, 8(6), 729-740. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.4895>

- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Detay Yayıncılık.
- Uyan, Z. D. (2013). Özengen müzik eğitimi alma durumu ile okula yönelik tutum arasındaki ilişkiler. *NWSA Academic Journals*, 8(2), 252–268. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0131>
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim psikolojisi*. Alkım Yayınevi.
- Van Wersch, A., Trew, K. ve Turner, I. (1992). Post-primary school pupils' interest in physical education: age and gender differences. *British Journal of Educational Psychology*, -(62), 56–72.
- Varol, S. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının beden eğitimi öğretim yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Yağcı, İ. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Afyonkarahisar ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Yaşar, A. (2017). *İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine katılımına yönelik ana baba tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Yıldıran, İ. ve Yetim, A. A. (1996). Orta öğretimde beden eğitiminin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 36–43.
- Yılmaz, M. K. ve Aytekin, R. İ. (2020). Genişletilmiş değer-tutum-davranış modeli bağlamında yeşil ürün satın alma davranışının incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 439–465. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.786220>
- Yılmaz, R. (2021). *Ortaokullarda öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları (Erzurum ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- Zeng, H. Z., Hipscher, M. ve Leung, R. W. (2011). Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity preferences. *Journal of Social Sciences*, 7(4), 529–537. <https://doi.org/10.3844/jssp.2011.529.537>

8. EKLER

EK 1 Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()
2. Sınıf : 7.sınıf () 8.sınıf ()
3. Lisanslı sporculuk durumu: Lisanslı sporcuyum () Lisanslı sporcu değilim ()
4. Anne sporculuk durumu: Düzenli spor yapıyor () Düzenli spor yapmıyor ()
5. Baba sporculuk durumu: Düzenli spor yapıyor () Düzenli spor yapmıyor ()
6. Okulunuzun spor araç gereçlerini nasıl değerlendirirsiniz?
İyi () Orta () Kötü ()
7. Okul ders başarınızı nasıl değerlendirirsiniz?
Çok iyi () İyi () Normal () Kötü ()

EK 2 Okula İlişkin Tutum Ölçeği

Değerli öğrenciler; aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarınız için teşekkür ederiz.	Hiç Katılmıyorum	Çok az katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Okulda kendimi güvende hissediyorum.	1	2	3	4	5
2. Okulda sorumluluk bilinci kazanıyorum	1	2	3	4	5
3. Okul bana güven vermiyor.	1	2	3	4	5
4. Okul demek sorumsuzluk demektir.	1	2	3	4	5
5. Okulda haksızlık yapılıyor.	1	2	3	4	5
6. Okullu olmak beni güvenilir kılıyor.	1	2	3	4	5
7. Okula gitmek benim için bir tutkudur.	1	2	3	4	5
8. Okul benim için cazibeli bir yer değildir.	1	2	3	4	5
9. Okula gitmek için her türlü fedakârlığa katılabiliyorum.	1	2	3	4	5
10. Okulda olmayı çok seviyorum.	1	2	3	4	5
11. Okuldan nefret ediyorum.	1	2	3	4	5
12. Okulda kültürel farklılıklara saygı gösteriliyor.	1	2	3	4	5
13. Okulun, toplumsal değerleri nesilden nesile aktardığına inanıyorum.	1	2	3	4	5
14. Okul önemli bir toplumsal değerdir.	1	2	3	4	5
15. Okullu olmak bana saygınlık kazandırıyor.	1	2	3	4	5
16. Okulsuz bir toplum düşünemiyorum.	1	2	3	4	5
17. Okul toplumsal değerleri yozlaştırıyor.	1	2	3	4	5
18. Okulda hiç sıkılmıyorum.	1	2	3	4	5
19. Okulda kendimi huzurlu hissediyorum.	1	2	3	4	5
20. Okul eğlenceli bir yerdir	1	2	3	4	5
21. Okul sıkıcı bir yerdir.	1	2	3	4	5

EK 3 Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Değerli öğrenciler; aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarınız için teşekkürler.	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Beden eğitimi ders saatlerinin arttırılmasını istiyorum.	1	2	3	4	5
2. Beden eğitimi dersini özlemle beklemem.	1	2	3	4	5
3. Beden eğitimi dersinde öğrendiklerim gelecekte uygulamaya değer şeylerdir.	1	2	3	4	5
4. Beden eğitimi dersinde dayanışma ve işbirliği duygum gelişiyor.	1	2	3	4	5
5. Beden eğitimi dersinden nefret ediyorum.	1	2	3	4	5
6. Beden eğitimi dersinden söz etmek hoşuma gitmiyor.	1	2	3	4	5
7. Beden eğitimi dersinin her gün yapılmasını isterim.	1	2	3	4	5
8. Beden eğitimi dersini gereksiz görüyorum.	1	2	3	4	5
9. Beden eğitimi dersinde öğrendiklerimin günlük yaşamımı kolaylaştırdığını düşünmüyorum.	1	2	3	4	5
10. Beden eğitimi dersinin başarıyı arttırdığına inanıyorum.	1	2	3	4	5
11. Beden eğitimi dersinin bir an önce bitmesini isterim.	1	2	3	4	5
12. Beden eğitimi dersini seviyorum.	1	2	3	4	5
13. Beden eğitimi dersinde öğrendiklerimi günlük yaşantımda uygulamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
14. Beden eğitimi dersiyle ilgili verilen görevlerden kendimi saklarım.	1	2	3	4	5
15. Beden eğitimi dersinin bana ahlaki açıdan dürüstlüğü, centilmenliği ve hoşgörülü olmayı öğrettiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
16. Beden eğitimi dersi olmazsa daha mutlu olurum.	1	2	3	4	5
17. Beden eğitimi ile ilgili öğrendiklerimi başkalarıyla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
18. Arkadaşlarıma beden eğitimi derslerine katılmalarını tavsiye etmem.	1	2	3	4	5
19. Beden eğitimi dersi kendime güvenimi arttırıyor.	1	2	3	4	5
20. Beden eğitimi dersi olduğu gün bütün düzenim bozuluyor.	1	2	3	4	5
21. Beden eğitimi dersi olduğu gün çok neşeli olurum.	1	2	3	4	5
22. Beden eğitimi dersine katılmaktan hiç zevk almam.	1	2	3	4	5

EK 4 Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği

Değerli öğrenciler; bu ölçekte beden eğitimi ve spor öğretmeninizin özelliklerini nasıl algıladığınıza ilişkin görüşlerinizi belirtmeniz istenmektedir. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizin görüşlerinizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız.	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Beden eğitimi ve spor öğretmenim;					
1. Mesleki bilgi ve becerisi yeterlidir.	1	2	3	4	5
2. Kendini kontrol eder.	1	2	3	4	5
3. Ders işlerken sportmence davranır.	1	2	3	4	5
4. İyi bir görüntüye sahiptir.	1	2	3	4	5
5. Öğrencileri her konuda anlar.	1	2	3	4	5
6. İnsan ilişkileri yüksek düzeydedir.	1	2	3	4	5
7. Eleştiriye açıktır.	1	2	3	4	5
8. Sabırlıdır.	1	2	3	4	5
9. Espri anlayışına sahiptir.	1	2	3	4	5
10. Kendine güvenir.	1	2	3	4	5
11. İyi görgü ve alışkanlığa sahiptir.	1	2	3	4	5
12. Beden eğitimi ve spor yapmaya istek uyandırır.	1	2	3	4	5
13. Ders işlerken bütün öğrenciler ile ilgilenir.	1	2	3	4	5
14. Öğrencilerin özgür düşünce geliştirmesini destekler.	1	2	3	4	5
15. Öğrenci performansını değerlendirirken nesnel	1	2	3	4	5
16. Dersi ilginç hale getirir.	1	2	3	4	5
17. İyi bir disiplin anlayışına sahiptir.	1	2	3	4	5
18. Öğrenci görüşlerine açıktır.	1	2	3	4	5
19. Doğaçlama (kendiliğinden konu veya espri yaratma) yeteneğine sahiptir.	1	2	3	4	5
20. Geniş bakış açısına sahiptir.	1	2	3	4	5
21. Ders işlerken öğrenci ilgi ve isteklerine de yer verir.	1	2	3	4	5
22. Becerileri iyi yapanları ödüllendirir.	1	2	3	4	5
23. Öğrencilerin derse yeterince katılmalarını sağlar.	1	2	3	4	5
24. Öğrenci düzeyine uygun ders işler.	1	2	3	4	5

EK 5 Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği İzin Talebi

Ölçek İzin Talebi

Gelen Kutusu x

3 Mar 2023 12:37

☆ 😊 ↩ ⋮

 Mehmet Durt
Alıcı: demirhan

Merhaba hocam,

Ben Mehmet DURBİN.

Bolu Abbant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Anabilim Dalında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım.

Dr.Öğr. Üyesi Adem SOLAKUMUR'un Danışmanlığında yürütmüş olduğum "Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Okula Karşı Tutumunda Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolünün İncelenmesi" başlıklı çalışmada kullanılmak üzere; (Demirhan, Açıkada ve Altay 1996) "Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği" başlıklı çalışmamızda geliştirmiş olduğunuz ölçeğinizin kullanım iznini talep ediyorum.

Göstereceğiniz ilgi ve destek için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

 GİYASETTİN DEMİRHAN
Alıcı: ben

3 Mar 2023 18:20

★ 😊 ↩ ⋮

Merhaba Mehmet. Ölçeği tabi ki kullanabilirsiniz. Başarılar dilerim.

Gıyasettin Demirhan
Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beytepe, Ankara, Türkiye

EK 6 Okula İlişkin Tutum Ölçeği İzin Talebi

Ölçek İzin Talebi ➤ Gelen Kutusu x

 Mehmet Durl. 3 Mar 2023 Cum 12:30 ☆ 😊 ↩ ⋮

Alic

Merhaba hocam,
Ben Mehmet DURBIN.
Bolu Abbant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Anabilim Dalında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım.
Dr.Öğr. Üyesi Adem SOLAKUMUR'un Danışmanlığında yürütmüş olduğum "Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Okula Karşı Tutumunda Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolünün İncelenmesi" başlıklı araştırmada kullanılmak üzere; (Adıgüzel, 2012) "Okula İlişkin Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması" başlıklı araştırmanızda geliştirmiş olduğunuz ölçeğinizin kullanım iznini talep ediyorum.
Göstereceğiniz ilgi ve destek için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

 Abdullah ADIGÜZEL 3 Mar 2023 Cum 12:36 ★ 😊 ↩ ⋮

Alic: ben ▼

Merhabalar
Ölçek ektedir.
Çalışmalarınızda başarı ve kolaylıklar dilerim.

 DÜZCE
ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Fakültesi

EK 7 Beden Eğitimi Tutum Ölçeği İzin Talebi

Ölçek İzin Talebi ➔ Gelen Kutusu x

 Mehmet Durbin 6 Mar 2023 Pzt 14:51 ★ 😊 ↩ ⋮

Merhaba hocam,

Ben Mehmet DURBİN.

Bolu Abbant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Anabilim Dalında Tezli Yüksek Lisans yapmaktayım.

Dr.Öğr. Üyesi Adem SOLAKUMUR'un Danışmanlığında yürütmüş olduğum "Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Okula Karşı Tutumunda Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolünün İncelenmesi" başlıklı araştırmada kullanılmak üzere; (Pehlivan 1997) "Beden Eğitimi Tutum Ölçeği" başlıklı araştırmanızda geliştirmiş olduğunuz ölçeğinizin kullanım iznini talep ediyorum.

Göstereceğiniz ilgi ve destek için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

 Zekai Pehlivan 9 Mar 2023 Per 07:54 ☆ 😊 ↩ ⋮

Alici: ben ▼

Basari dilekleriyle kullanabilirsin
ZP

EK 8 BAİBÜ Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu İzni

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Mehmet DURBİN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü-Beden Eğitimi Öğretmenliği

Dr. Öğr. Üy. Adem SOLAKUMUR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi- Spor Bilimleri Fakültesi-Beden Eğitimi Öğretmenliği

Sayın Mehmet DURBİN, Dr. Öğr. Üy. Adem SOLAKUMUR,

“Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile Okula Karşı Tutumunda Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolünün İncelenmesi” adlı İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvurunuz (Protokol NO. 2023/150) kurulumuzun 09.04.2023 tarihli ve 2023/03 toplantısında değerlendirilerek etik olarak **uygun bulunmuştur**. Bilgilerinize sunarız.

[Redacted]
Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

[Redacted]
Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

[Redacted]
Prof. Dr. Altay EREN (Üye)

[Redacted]
Prof. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

[Redacted]
Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

[Redacted]
Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

[Redacted]
Av. Zuhale Demirci (Üye)